

VATIALAN OSAYLEISKAAVA

Kangasalan kunta Tekninen keskus Kaavoitus

SELOSTUS

RAPORTTI

1 2 3 4 5 6 7

VATIALAN OSAYLEISKAAVA

ESIPUHE

Vatialan osayleiskaavatyö on edennyt hyväksymisvaiheeseen. Kaava ohjaa yhden Kangasalan merkittävimmin kehittyvän alueen tulevaisuuden suuntaa vuoteen 2040 asti. Tänä aikana Vatialaan on tarkoitus sijoittaa yli 3 000 uutta asukasta ja satoja uusia työpaikkoja.

Pirkanmaan maakuntakaavan ja Tampereen seudun rakennesuunnitelman päivitystyöt ovat parhaillaan käynnissä. Maankäytön ja liikenteen pitkän tähtäimen tavoitteet painottuvat siis lähivuosina uudella tavalla. Elinkeinoelämän ja asuntopolitiikan tarpeet edellyttävät vielä omia toteuttamistoimiaan, jotta strategiset tavoitteet työpaikkaomavaraisuuden ja kohtuuhintaisen asumisen lisäämiseksi saadaan toteutumaan.

Joukkoliikenteen kehittyminen alueella on nähty alueen erityisenä valttikorttina ja mahdollisuutena, jota yleiskaavalla pyritään tukemaan. Hyvä kävely- ja pyöräily-ympäristö houkuttelee joukkoliikenteen käyttöön. Haasteita Vatialassa yleiskaavan toteutukselle asettavat uuden ja vanhan yhteensovittaminen ja vapaa-ajan käytön suuntautuminen virkistykseen, jota varten on jätettävä tilaa tiivistyvässä ympäristössä. Laadukkaalla suunnittelulla ja toteutuksella ne tulevat kuitenkin olemaan osa Vatialan omaleimaista rikkautta.

Tulevina vuosina ja vuosikymmeninä Vatialan kehittäminen näkyy elinympäristössä monin tavoin. Alueella on nähtävissä jo yleiskaavan tavoitteiden mukaista muutosta kun useita rakennetta eheyttäviä hankkeita on päässyt toteutukseen asti erityisesti Vatialan aluekeskuksessa (kirjasto ja nuorisotilat, Tallimäen ja Veturikorjaamon asuinrakentaminen). Myös pyöräilyn laatukäytävän toteuttaminen on alkamassa. Askel kerrallaan kohti vuotta 2040.

Kangasalla 21.10.2014

Markku Lahtinen
Susanna Virjo
Eija Arpiainen

VATIALAN OSAYLEISKAAVA

SISÄLLYS

I Suunnittelutyön lähtökohdat ja tavoitteet	4	4.5 Kuntastrategia 2020	29
2 Suunnitteluprosessi	5	5 Osayleiskaavan vaikutukset ja keinot haitallisten vaikutusten vähentämiseksi	30
2.1 Vatialan rakennemallityö	5	5.1 Alue- ja yhdyskuntarakenteelliset vaikutukset	30
2.2 Vatialan osayleiskaavan luonnosvaihe	6	5.2 Vaikutukset työpaikkoihin ja palveluihin	31
2.3 Vatialan osayleiskaavan ehdotusvaihe	8	5.3 Liikenteelliset vaikutukset	32
3 Vatialan osayleiskaavan kuvaus	9	5.4 Ympäristövaikutukset	35
3.1 Liikkuminen	9	5.5 Taloudelliset vaikutukset	36
3.2 Palvelut	14	5.6 Ihmisiin kohdistuvat vaikutukset	36
3.3 Elinkeinot	16	6 Osayleiskaavan toteuttaminen	38
3.4 Asuminen	16	7 Selvitykset	39
3.5 Virkistysalueet ja luonto	19	8 Lähteitä	40
3.6 Kulttuuriperintö ja identiteetti	20	Tapahtumataulukko	41
3.7 Ympäristön häiriötekijät	22		
3.8 Merkittävästi muuttuvat alueet	23		
4 Osayleiskaavan suhde tavoitteisiin	26	Liitteet	
4.1 Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet	26	Liite 1 Luontoarvot	43
4.2 Maakuntakaava	27	Liite 2 Arkeologinen kulttuuriperintö	46
4.3 Tampereen kaupunkiseudun rakennesuunnitelma 2030 ja 2040	28	Liite 3 Rakennettu ympäristö	48
4.4 Tampereen kaupunkiseudun ilmastostrategia 2030, liikennejärjestelmän kehittämisohjelma TASE 2025 ja asuntopoliittinen ohjelma 2030	29		

VATIALAN OSAYLEISKAAVA

Nattarinraitin näkymiä.

Vatialaa luonnehtivat pitkät näkymät: Nattarinraitti, ladut, Liutan uimaranta ja Lemetyr pellot.

I SUUNNITTELUTYÖN LÄHTÖKOHDAT JA TAVOITTEET

Noin 7 kilometriä Kangasalan keskustasta länteen sijaitseva suunnittelualue käsittää Vatialan, Nattarin ja Liutun alueet, rajautuen pohjoisessa ja idässä Lahdentiehen, lännessä Tampereen Leinolaan ja Vehmaisiin. Etelässä aluetta rajaavat Kaukajärvi sekä Pitkäjärvi laaksoineen.

Vatialassa voimakkaat maisemaelementit hallitsevat. Paikka on maisemallinen solmukohta, jossa Kaukajärven-Pitkäjärven murroslaakso jakaa selännealueen ja harjujakson. Alueen eteläreuna mukailee länsi – itä -suuntaista kallion ruhjelinjaa. Jyrkkärinteisen ruhjelinjan pohjalla sijaitsee Pitkäjärvi, viereisen Kaukajärven kapea jatke. Talliharju on tasalakinen osa pitkittäisharjua.

Vatialalla on historiaa satojen vuosien ajalta. Tämä näkyy vielä asutuksen monikerroksisuudessa. Asukkaita on tällä hetkellä noin 4 800, mikä tekee Vatialasta yhden tiiviimmin asutuista Kangasalan alueista. Vatialan läpi kulkee etelä-pohjoissuunnassa myös seudullisesti merkittävä ulkoilureitti Kaarinanpolku. Autoliikennettä on runsaasti niin vieressä kulkevalla valtatiellä 12 kuin alueen eteläreunaa halkovalla Kangasalantiellä, ja sen odotetaan myös tulevaisuudessa lisääntyvän. Lähtötietoja on selvitetty raportissa 2.

Vatialan osayleiskaavan tavoitteet on määritelty tavoiteraportissa. Niistä tärkeimpiä ovat asutuksen tiivistyminen ja Vatialan osien kytkeminen sekä sisäisesti että muuhun kaupunkiseutuun maisemaa ja rakennettua ympäristöä kunnioittaen. Tiivistyvän nauhataajaman tulee taata sujuvat yhteydet kaiken ikäiselle väestölle. Tämä tarkoittaa niin liikenteellisiä yhteyksiä kuin viheryhteyksiäkin.

Tampereen kaupunkiseudun rakennesuunnitelman 2030 päivitystyössä on määritelty tulevaisuuden suuntalinjoja koko kaupunkiseudun kehittymiselle vuoteen 2040 saakka. Siinä on hahmoteltu Kangasalantien joukkoliikennekäy-

VATIALAN OSAYLEISKAAVA

tävän ohella taajamajunaliikenteen kehittämistä ottamalla käyttöön uusi seisake Vatialassa. Lisäksi tulevaisuudessa asukkaita palvelee mahdollisesti myös Kangasalan keskustan ja Tampereen keskustan välinen raitiotieyhteys.

Rakennesuunnitelmaluonnoksessa 2040 Vatiala on merkitty asutukseltaan kasvavaksi alueeksi. Lisäksi alueelle on esitetty sekä lähipalvelukeskus että Lentolan monipuolisten toimintojen aluekeskus. Alueen asukasmäärän lisäystavoitteeksi on merkitty 3 000 asukasta.

Vatialan osayleiskaavan toteutumistavoite on asetettu vuoteen 2040 rakennesuunnitelman päivitystyön mukaisesti.

Vatialan osayleiskaavan keskeisimmät tavoitteet:

- nauhataajaman täydentäminen
- joukkoliikenteen tukeminen
- pyöräilyn laatukäytävän ja kävely-ympäristön tukeminen
- Vatialan paikallistason aluekeskuksen monipuolistaminen
- Lentolan alueen monipuolistaminen

2 SUUNNITTELUPROSESSI

2.1 VATIALAN RAKENNEMALLITYÖ

Osayleiskaavan suunnitteluprosessissa oli ennen kaavaluonnosvaihetta kaksi rakennemallikierrosta suurten linjojen selkeyttämiseksi. Ensin laadittiin kaksi rakennemallia, ”keskus” ja ”länsi”. Vaihtoehtoja kehitettiin strategisten linjausten ja liikennejärjestelyjen osalta rinnakkain hieman eri reunaehdoilla. Kehitystyön perusteella syntyivät uudet rakennemallivaihtoehdot ”laaksot” ja ”ratikka”. Näiden mallien pohjalta laadittiin kaksi osayleiskaavavaihtoehtoa.

”Keskus”

”Länsi”

VATIALAN OSAYLEISKAAVA

"Laaksot"

"Ratikka"

- Asumisen painopiste
- Uudet ja täydennettävät asuinalueet
- Palvelut
- Työpaikat
- Virkistysyhteys
- Bussiliikenteen pääreitit
- Katuraitiotie
- Lähijunavaraus

2.2 VATIALAN OSAYLEISKAAVAN LUONNOSVAIHE

Vatialan osayleiskaavasta oli luonnosvaiheessa nähtävillä kaksi vaihtoehtoa, jotka poikkesivat toisistaan asumisen painopisteiden, liikenteellisten ratkaisujen sekä viheralueiden ja palveluiden sijoittumisen ja määrän suhteen. Asukasmäärän kasvun odotettiin olevan sama kummassakin vaihtoehdossa.

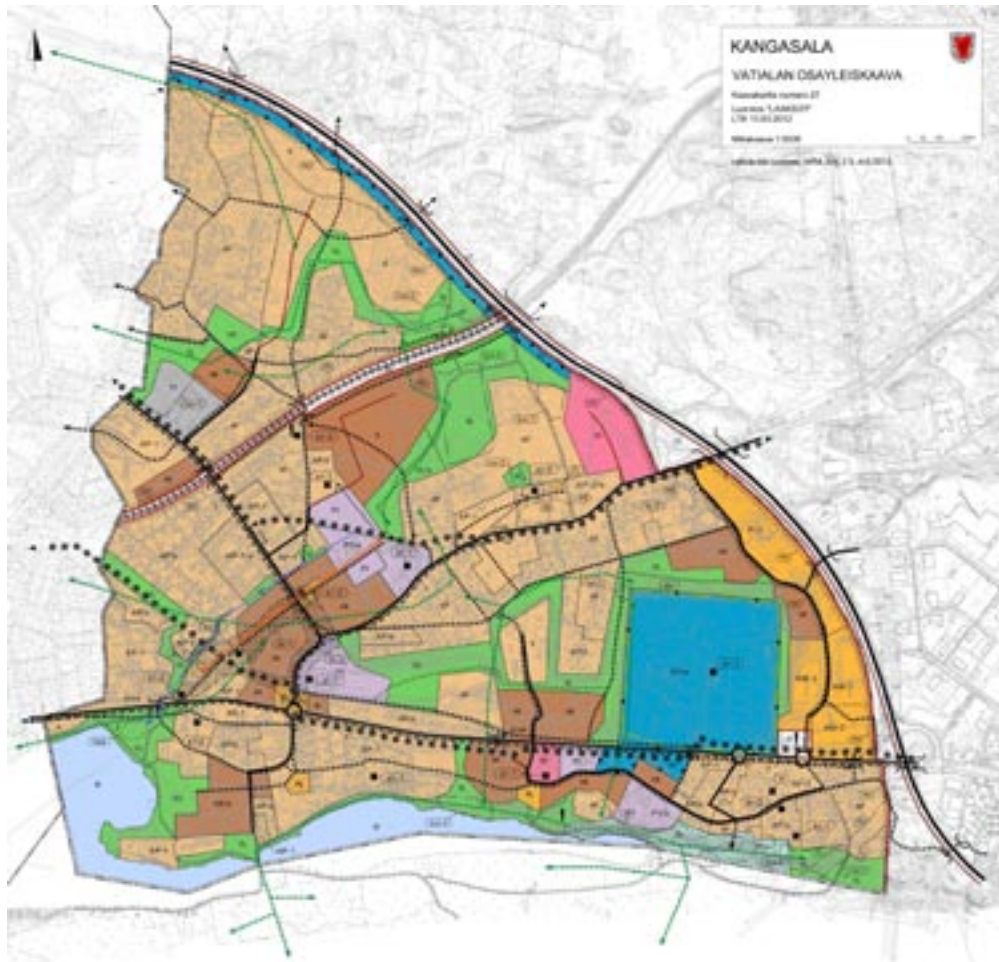
Vaihtoehto "laaksot":

Vaihtoehto on säilyttävämpi ja tiivistävämpi: siinä on enemmän viheralueita ja säilytettävää rakennusperintöä ja luontokohteita. Lopputuloksena ovat tiiviisti joukkoliikenneyhteyksien varrelle rakennetut asuinalueet, joita täydentävät metsät ja avoimet maisematilat. Bussiliikenteeseen perustuva joukkoliikenteen laatuikäytävä siirtyy Holvastintielle. Vaihtoehto sisältää varauksen lähijunalle. Uuden asumisen painopisteet ovat kaava-alueen keskiosissa. Nattarin täydennysrakentaminen on painokasta. Veturitien alue on merkitty muutettavaksi pääosin asuinalueeksi. Palveluita kehitetään nykyisessä Nattarin keskuksessa. Raatalan pohjoispuolelle sijoittuu uusi työpaikka-alue. Pitkällä aikavälillä vaihtoehto jättää enemmän maankäytöllisiä mahdollisuuksia laajojen alueiden jäädessä reserviksi.

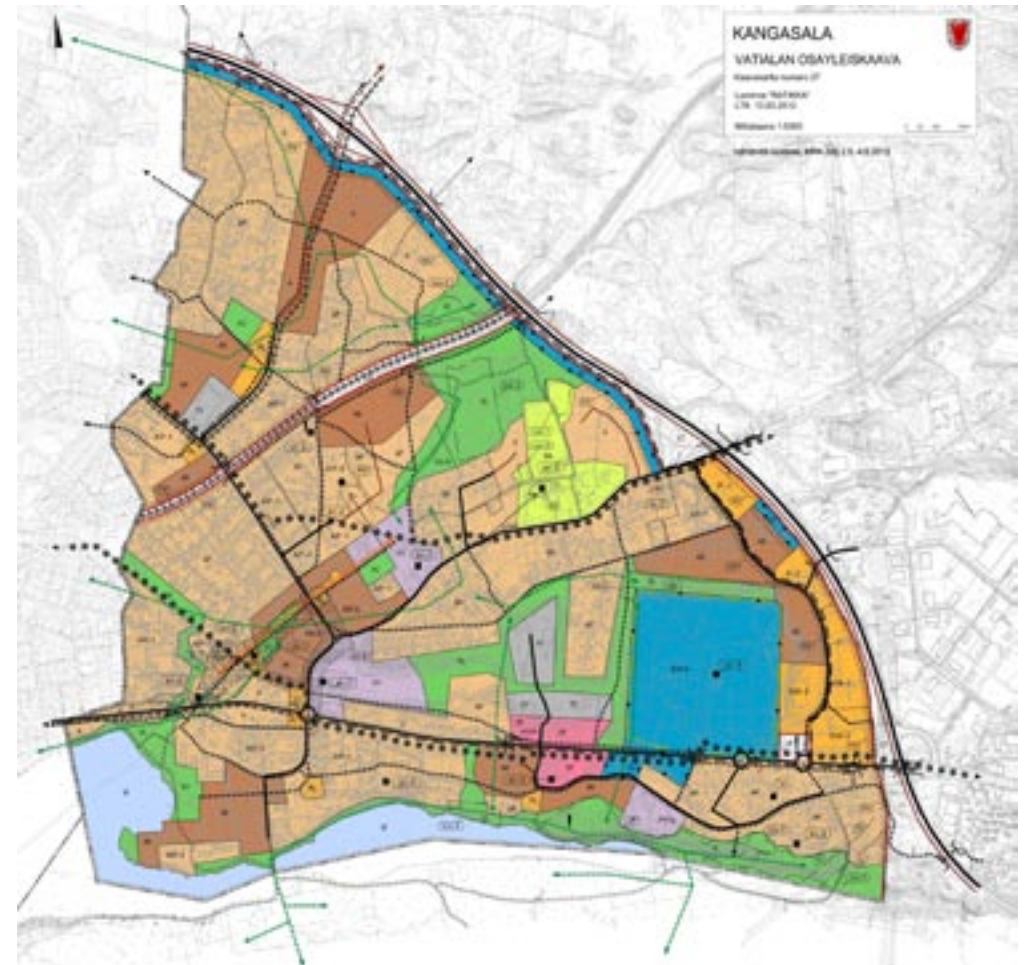
Vaihtoehto "ratikka":

Vaihtoehto perustuu joukkoliikenteen järjestämiseen raitiotiellä Holvastintien kautta Lamminrahkaan. Ratkaisu on kaupunkimainen; uudisasumiselle ja työpaikkarakentamiselle on varattu runsaasti ja monipuolisia rakentamismahdollisuuksia. Uusi asuminen painottuu Vatialan länsiosaan Tampereen rajan tuntumaan. Myös Liuttuun ja Lentolaan on osoitettu uutta asumista. Veturitien alue säilyy työpaikkojen alueena. Palveluiden painopisteet Lentolan lisäksi Pitkäjärven koulun läheisyydessä ja ratikkapysäkin kohdalla.

VATIALAN OSAYLEISKAAVA

"Laaksot"

"Ratikka"

VATIALAN OSAYLEISKAAVA

2.3 VATIALAN OSAYLEISKAAVAN EHDOTUSVAIHE

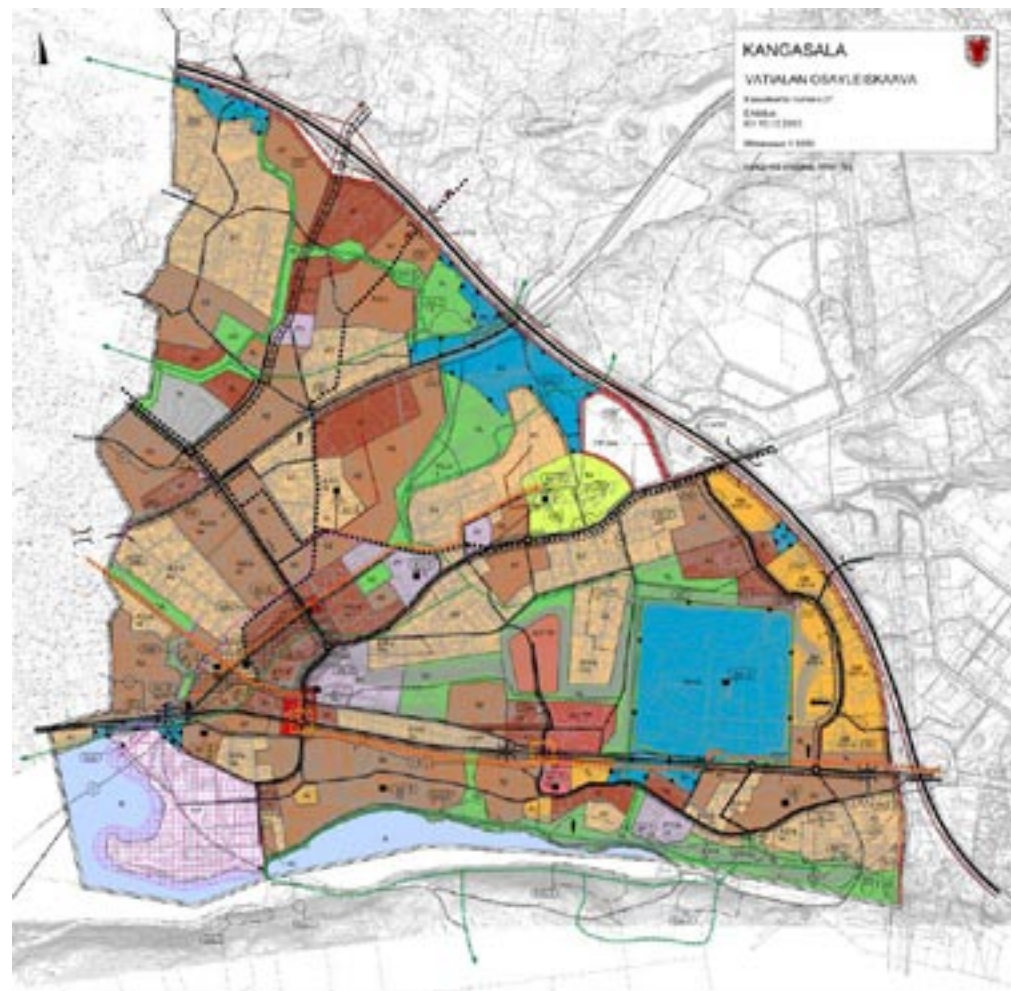
Vatialan osayleiskaavan ehdotusvaiheessa nähtävillä oli yksi kaavaehdotus, johon oli yhdistelty elementtejä molemmista luonnosvaiheen vaihtoehdoista. Kaavan toteutumisen tavoitevuosi siirrettiin ehdotusvaiheessa vuodesta 2030 vuoteen 2040, mikä näkyi mm. uusien asukkaiden arvioidun määrän lisääntymisenä.

Kaavaehdotuksessa joukkoliikenteen laatukäytävä on osoitettu Kangasalantielle sekä Holvastintieltä Vatialantien kautta Lentolaan. Mannakorventielle ja sen jatkeelle on suunniteltu raitiotietä. Lisäksi kaavassa on varauduttu lähijunaan.

Uuden asumisen painopisteet on muodostettu kaavaehdotuksessa ensivaiheessa bussiliikenteen ja myöhemmin raitiotien vaikutusalueille Kangasalantien varteen, Raatalan ja Lemetyn pelloille ja Lentolaan sekä Mannakorpeen. Veturitien alueen on esitetty muuttuvan vähitellen asumiselle.

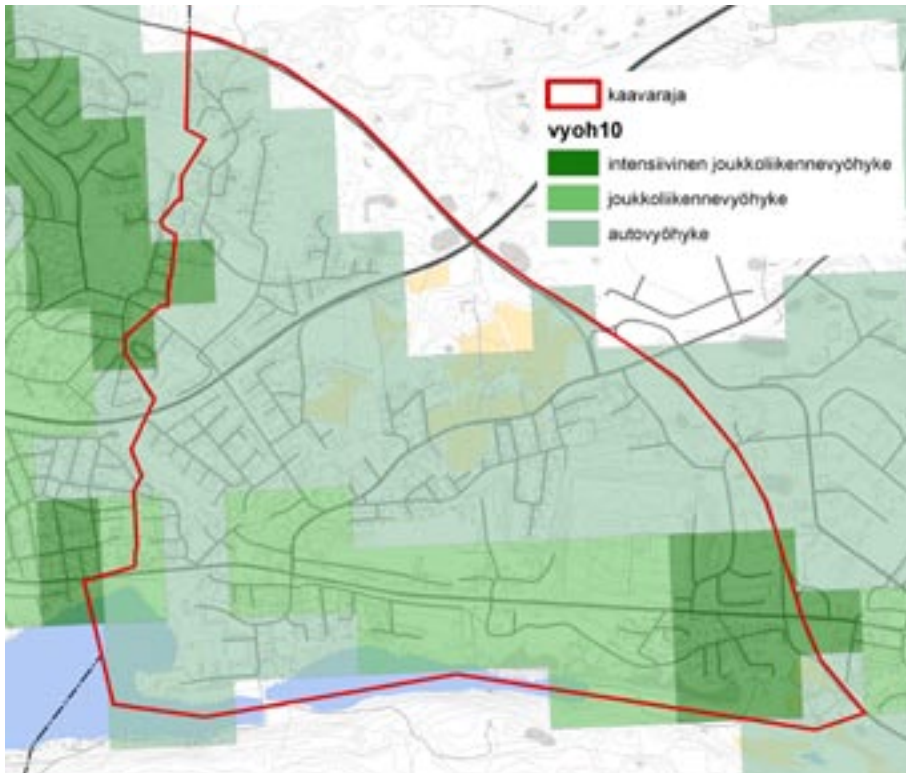
Palveluita on kehitetty Vatialan aluekeskuksessa Kangasalantien varressa sekä Lentolan kaupallisessa keskittymässä. Raitiotien varteen on varattu myös tilaa sekä yksityisille että julkisille palveluille. Työpaikkoja varten on varattu reservialue Lahdentien ja Vatialantien risteyksen tuntumasta.

Rakennusperintöä on säilytetty ehdotuksessa runsaasti. Viheryhteyksien ja luontokohdeiden säilymistä on myös tuettu.

Vatialan osayleiskaavaehdotus

VATIALAN OSAYLEISKAAVA

Vatialan alue jakautuu yhdyskuntarakenteen vyöhyketarkastelussa intensiiviseen joukkoliikennevyöhykkeeseen, joukkoliikennevyöhykkeeseen ja autovyöhykkeeseen. Ruutujen koko on 250X250m. (ykr-aineisto 2010)

3 VATIALAN OSAYLEISKAAVAN KUVAUS

3.1 LIIKKUMINEN

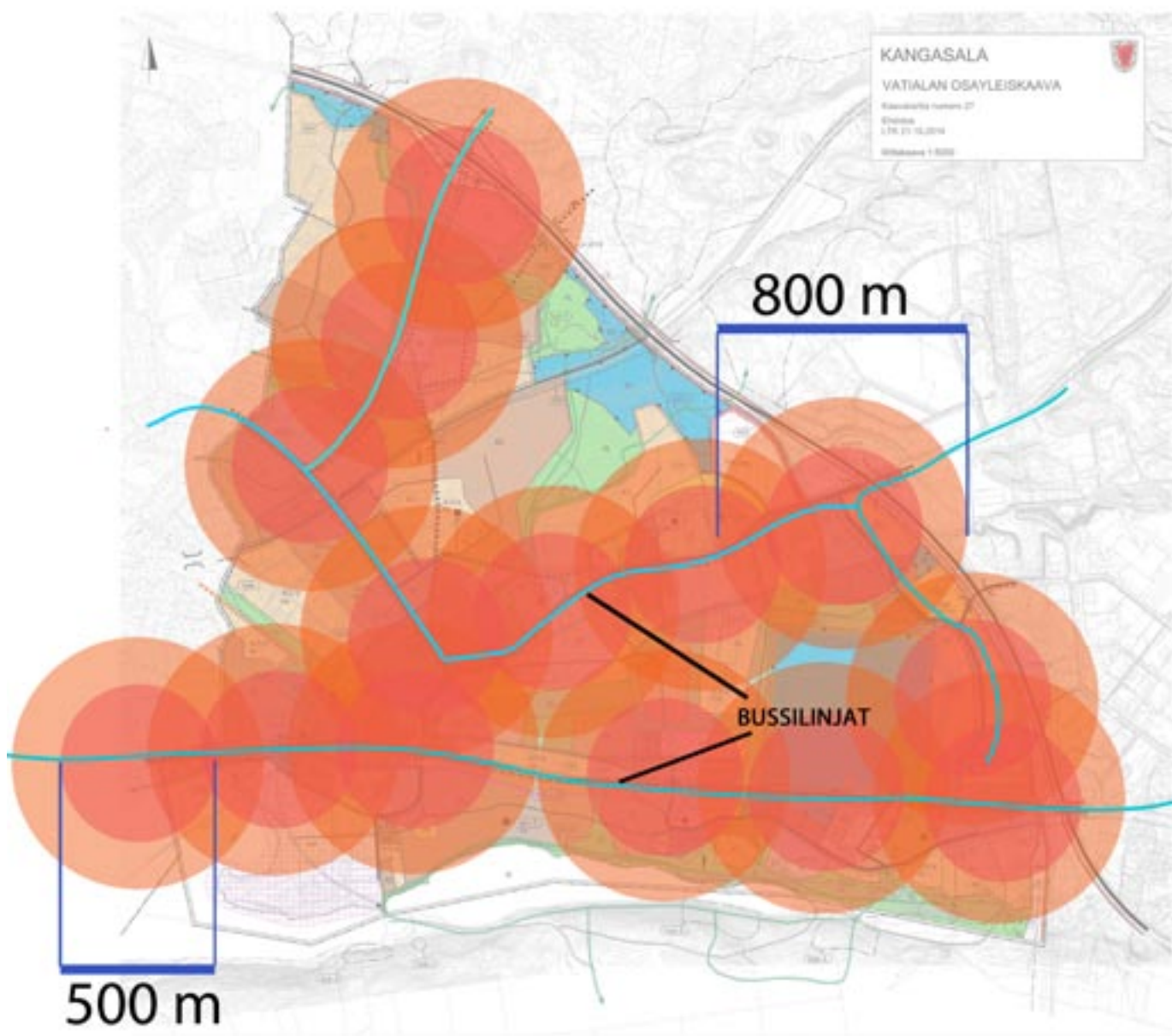
Vatialan alueen nykyinen liikennejärjestelmä kaipaa kehittämistä ja selkiyttämistä. Asumisen eri variaatioilla ja sijoittumisella voidaan hillitä autoilun tarvetta ja tukea joukkoliikenteen kehittymistä. Myös palvelut ja työpaikat kävelyetäisyyden päässä kotoa vähentävät oman auton tarvetta. Asukkaiden houkuttelu oman auton käytöstä joukkoliikenteen piiriin on sitä vaikeampaa, mitä kauemmin joukkoliikennetarkastelujen toteuttaminen kestää.

Saavutettavuustarkastelu

Asumisen ja palvelujen sijoittamisessa voidaan tarkastella suunnittelualueutta Leo Kososen laatiman Kuopion mallin mukaisesti. Mallissa kaupunkirakenne jaetaan vyöhykkeisiin liikkumistapojen mukaan: autokaupunki, joukkoliikennekaupunki ja jalankulkukaupunki (kuva vasemmalla). Vyöhyke määrittelee alueen mitoitus- ja tarkempaa suunnittelutapaa. Jatkotutkimus Urban Zone II:ssä kehitetään Tampereen kaupunkiseudulla edellä mainittua vyöhykemenetelmää. Kaava on tarkasteltu joukkoliikenteen saavutettavuuden kannalta pääjoukkoliikennereittien varrella (kuva s. 9), jotta on voitu arvioida kaavan vaikutuksia.

Bussiliikenne palvelee parhaiten 250 metrin säteellä pysäkeistä asuvia. Joukkoliikenteen palvelutasomäärittelyssä Tampereen kaupunkiseudulla on käytetty 400 metrin etäisyyttä. Liikenne- ja viestintäministeriön yhdyskuntarakenteen vyöhykkeiden määrittelyssä raideliikenteen katsotaan olevan bussiliikennettä houkuttelevampi, jolloin käytetään 400 metrin sädettä. Matkan kävely kestää tällöin 7 minuuttia. Yli 400 metrin päässä pysäkeistä asuvien on todettu turvautuvan omaan autoon useammin kuin joukkoliikenteeseen. Bussiliikenteen saavutettavuustarkasteluun on lisätty Roopennotkon pysäkki sekä Vatialantielle kaksi ja Mannakorventielle kolme pysäkkiä.

VATIALAN OSAYLEISKAAVA

Vatialan bussilinjojen saavutettavuus.

Bussi nro 1 on siirtynyt kulkemaan kuntarajalta Lento-
laan Vatiantien kautta. Kartasta nähdään, että jouk-
koliikenteen saavutettavuus Mannakorventien joukko-
liikenneyhteyden toteutuessa tulee olemaan Vatialassa
erittäin hyvä lukuun ottamatta radan varren aluetta
Lemetyssä. Pysäkkien määrä ja paikat on arvioitu tä-
hän karttaan. Uusien pysäkkien sijainteja ei ole vielä
päätetty.

VATIALAN OSAYLEISKAAVA

Autoliikenne

Valtatien 12 oletetaan kehittyvän tulevaisuudessa nelikaistaiseksi niin, että autoliikenteen läpikulkutarve Vatialan kautta vähenee liikenteen siirtyessä valtatielle. Uusi Lamminrahkan eritasoliittymä on päätetty sijoittaa Kangasalan puolelle Mannakorven alueelle. Valtatien yleissuunnitelmaa vuodelta 1991 on tarkistettu vuonna 1994, jonka mukaan liikennealueet on varattu. Uuden yleissuunnitelman mukaan uusi kaistapari sijoittuu Vatialan pohjoisosassa valtatie pohjoispuolelle ja vaihtaa puolta ennen Vatialantietä valtatie eteläpuolelle. Vt:n 12 levennyksen yhteydessä tarvitaan myös Vatialantiellä risteysjärjestelyjä ramppien osalta.

Kangasalantien läpikulkuliikenteen väheneminen mahdollistaa yhteyden kehittämisen taajamamaisemmaksi, jolloin myös tien aiheuttama estevaikutus vähenee. Autoliikennettä pyritään hillitsemään mm. uusilla liikenneympyröillä. Kangasalantie merkitään kaavaan seututieksi/päätieksi (st/pk).

Alueen liikennejärjestelyihin vaikuttaa myös tuleva Vatialantien jatke, joka vastavasti lisää ajoneuvoliikennettä Ruutanan ja Vatialan välillä. Vatialantien turvallisuuteen tulee tällöin kiinnittää erityistä huomiota. Kaavassa tähän varaudutaan osoittamalla Vatialantielle uusia liikennettä selkeyttäviä ja nopeuksia alentavia liikennejärjestelyjä, kuten liikenneympyröitä.

Uusia katuja rakennetaan yleiskaavan osoittamille uusille asuinalueille. Esimerkiksi Junatien asukkaiden autoliikenne on tarkoitus järjestää tulevaisuudessa Veturitien kautta, kun Junatien läpikulkuliikenne estetään. Uusia kokoojakatulinjauksia on merkitty kaavakartalle punaruskealla Mannakorvessa, Lemetyssä sekä Lemposen ja Veturitien alueilla. Tarkemmat katujen sijainnit päätetään kuitenkin vasta asemakaavavaiheessa.

Joukkoliikenne

Tiiviit asuinalueet ja toimiva joukkoliikenne ovat toistensa edellytyksiä. Tärkeää on myös kiinnostavan ja turvallisen kevyen liikenteen reitin tarjoaminen joukkoliikenteen pysäkeille. Uusien pysäkkien paikkoja ei ole vielä määritelty.

Lähijuna

Lähijunan mahdolliselle seisakkeelle tulee varata tila. Kaupunkiseudun lähijuna-liikenteen kehittämisselvityksessä (2012) täsmennetään näkemystä, millaiseksi Tampereen kaupunkiseutu voi kehittyä, kun sitä palvelee seudullinen lähijuna-liikenne. Yhdessä lähijunaliikenne ja Tampereen raitiotie muodostavat tulevaisuudessa seudullisen raideliikennejärjestelmän, jonka bussiliikenne täydentää kilpailukykyiseksi joukkoliikennejärjestelmäksi. Selvityksen mukaan näyttää, että Vatialaan ei tule lähijunaseisaketta, ja jos tulee, se ei toteudu ennen vuotta 2030.

Tampereen kaupunkiseudun rakennesuunnitelmaluonnoksessa 2040 on esitetty uusia vuoteen 2040 mennessä toteutettavia taajamajunaliikenteen seisakkeita, joista yksi on sijoitettu Vatialaan. Seisakkeen tarkkaa sijaintia ei ole kuitenkaan määritetty. Rakennesuunnitelmatyön yhteydessä on linjattu, että Tampereen ja Oriveden välisen taajamajunaliikenteen kehittämismahdollisuuksista käynnistetään selvitys lähivuosina, mahdollisesti jo vuoden 2015 aikana.

Kaavassa on osoitettu lähijunan seisakevaraus Holvastintien itäpuolelle.

Raitiotie

Tampereen kaupunkiseudun raitiotiereitistön kehittäminen on otettu tavoitteeksi seudun voimassa olevassa rakennesuunnitelmassa sekä suunnitelman päivistytyössä. Tampereen kaupungin alustava yleissuunnitelma raitiotien rakentamiseksi Hervannan ja Lielahden välille on valmistunut vuonna 2011 ja jatko-suunnittelu on käynnissä. Kangasalan suuntaan raitiotie on tarkoitus rakentaa yleissuunnitelman mukaisesti ensivaiheessa Teiskontietä TAYS:lle. Tampereen kaupunginvaltuusto päättää raitiotien rakentamisesta vuoden 2016 aikana.

VATIALAN OSAYLEISKAAVA

Kangasalan keskusta raitiotie on suunniteltu laajennettavaksi vasta vuoden 2040 jälkeen. Reitin tarkempaa linjausta ei ole vielä tutkittu. Ennen mahdollista raitiotien toteuttamista uutta Lamminrahkan aluetta palvelee bussi, joka kulkee pääasiassa Risson kautta. Vatialan osayleiskaavassa osoitetaan lisäksi Mannakorven kautta Lamminrahkaan uusi joukkoliikenteen yhteystarve, joka toteutunee harvakseltaan liikennöivänä bussiyhteytenä. Yhteysmerkintä mahdollistaa myös raitiotien linjaamisen Mannakorven kautta vuoden 2040 jälkeen.

Bussiliikenne

Bussiliikenteen laatukäytävät kulkevat tällä hetkellä Kangasalantiella sekä Holvastintietä ja Vatialantietä Lentolaan. Jälkimmäinen yhteys otettiin käyttöön kesällä 2014, kun seudullisen joukkoliikenteen järjestämistavan muutos laajensi Tampereelta Holvastintietä kuntarajalle kulkeneen yhteyden Vatialantien kautta Lentolaan saakka. Samalla linjan (nro 1) vuoroväli tiheni ja se liitettiin koko matkaltaan edullisimpaan I-vyöhykkeeseen. Kolmas kaava-alueella liikennöivä linja (nro 45) kulkee Kangasalan keskustasta Asemantietä Vatialantien kautta Lentolaan.

Lentolan liikekeskukseen on suunniteltu bussiliikenteen solmukohta, jossa on kahden päälinjan (nro 1 ja 45) vaihtopaikka. Tulevaisuudessa Kangasalantietä kulkeva linja siirtyisi Lentolan kohdalla valtatielle ja siitä edelleen pikalinjana Tampereen suuntaan. Kangasalantien pitkää pysäkkiväliä Nattarin ja Vehmaisien välillä lyhentäisi, jos Roopennotkoon sijoitettaisiin uusi pysäkki.

Kaavassa on osoitettu kaksi joukkoliikenteen laatukäytävää (jl-katkoviiva): Kangasalantie ja Holvastintie-Vatiantie-Vällintie-Mäkirinteentie, sekä kaksi joukkoliikenteen yhteystarvetta: Holvastintie-Mannakorventie (jl-nuolikatkoviiva) ja vt 12 (jl-vt 12).

Liityntäpysäköinti

Joukkoliikenteen toimintaedellytysten parantamisen yksi keskeinen keino on liityntäpysäköinnin kehittäminen. Tunnistamalla joukkoliikenteen, pyöräilyn ja autoilun kannalta keskeiset solmukohdat, voidaan tukea sujuvia matkaketjuja ja parantaa työpaikka-alueiden ja palveluiden saavutettavuutta.

Maakuntakaavan päivitystyön yhteydessä on tehty selvitys liityntäpysäköinnin ja joukkoliikenteen vaihtopaikkojen kehittämisestä Pirkanmaalla. Tampe-

Pyöräilyn nykyiset pääreitit

Uudet yhteystarpeet

Ulkoilureittien yhteystarpeet

VATIALAN OSAYLEISKAAVA

reen kaupunkiseudulla liityntäpysäköinnin kehittämällä tavoitellaan erityisesti autoliikenteen vähentämistä Tampereen sisääntuloväylillä. Selvityksessä on osoitettu Lentolaan vuoteen 2020 mennessä toteuttava joukkoliikenteen vaihtopaikka ja paikallisesti merkittävä liityntäpysäköintialue, ja uuteen Lamminrahkan eritasoliittymään vuoteen 2040 mennessä toteutettava pienimuotoinen liityntäpysäköintialue. Kangasalla on alkamassa kuntakohtaisen liityntäpysäköinnin yleissuunnitelman laatiminen.

Kaavassa on osoitettu kolme liikenteellistä ja toiminnallista solmukohtaa, joiden liityntäpysäköintimahdollisuuksia on tarpeen kehittää: Lentolan kaupallinen keskittymä (auto+pyörä), Nattarin aluekeskus (pyörä) ja Lamminrahkan eritasoliittymä (auto+pyörä).

Kävely ja pyöräily

Pyöräily- ja kävelyreittejä on kehitetty asukastilaisuuksissa ja nettikyselyssä saadun palautteen mukaisesti. Huomioon on otettu myös saadut mielipiteet ja muistutukset. Yhteydet niin etelään kuin pohjoiseen virkistysalueille on huomioitu, samoin turvalliset reitit kouluihin.

Kävelyakselin varrelle ja läheisyyteen sijoittuvat palvelut: koulut, päiväkodit, kirjasto, terveysasema ja kaupalliset lähipalvelut.

Kävelyakseli on yhteydessä ympäristön viheralueisiin ja sitä pitkin johdatellaan Vatialan läpi myös seudullisesti tärkeä Kaarinanpolku.

Nattarinraitti voisi toimia vatialalaisten yhteisenä kohtauspaikkana. Kuvassa asuinalueelle muodostunut kirpputori Nantesissa, Ranskassa.

Kävelyreitistön yhteystarpeita muodostavat Kaarinanpolku sekä Holvastintien kanssa rinnakkainen kävelyreitti alueen läpi luode-kaakko-suunnassa. Yhteystarve tulee huomioida Lemetyn ja Raatalan peltojen uusia asuinalueita kehittäessä. Poikittaiset kävely- ja pyöräily-yhteydet korostuvat kaavassa yhteyksinä joukkoliikenteen pysäkeille.

Tampereen puolen pyöräreitistö päättyy tällä hetkellä Leinolan kaupunginosaan eikä selkeää jatkuvuutta Kangasalan puolelle ole. Pyöräreittiä on merkitty kehittäväksi, samoin yhteystarvetta pohjoiseen Lamminrahkaa kohti, jonne on merkitty Vatialasta Lamminrahkaan mahdollisimman sujuva kävely- ja pyöräily-yhteys.

VATIALAN OSAYLEISKAAVA

Kaavassa on otettu huomioon aiemmin esille tullut kehitysehdotus valaistusta pyöräreitistä, joka yhdistää Puutteenmäen alueen Kangasalantien bussipysäkeille hautausmaan vierestä. Reitti palvelee tulevaisuudessa myös Vatialantien pohjoispuolella asuvia. Kaupan suuryksiköiden alueelle Lentolaan on myös järjestetty kevyen liikenteen reittejä.

Vatialan mittakaava on pyöräilyä ja jalankulkua ehdottomasti parhaiten tukeva. Suunnittelualue mahtuu sen keskelle piirretyn, säteeltään noin kilometrin kokoisen ympyrän sisään. Hyvien kevyen liikenteen yhteyksien tarjoaminen on siis oleellisen tärkeää. Poikittaisten kävely- ja pyöräily-yhteyksien kehittäminen haasteena ovat korkeuserot.

Kävelyn ja pyöräilyn yhteydet on merkitty kaavaan kolmiportaisena verkostona. Erikseen on esitetty pyöräilyn seudullinen laatukäytävä (Karin-Heikin tie-Varikontie-Kangasalantie), kunnan muihin osiin Vatialan yhdistävät kävelyn ja pyöräilyn pääreitit sekä kaava-alueen sisäisten asiointi, koulu- ja työmatkareittien jatkuvuuden turvaavat kävelyn ja pyöräilyn aluereitit.

Kaavan kävelyn ja pyöräilyn reitistö koostuu sekä olemassa olevista että uusista yhteyksistä. Uusia rakennettavia yhteyksiä on osoitettu mm. Mannakorven uudelle asuinalueelle ja Lentolaan.

Kävelyakseli - taajamaraitti - kävelyn laatukäytävä

On harvinaista, että Nattarinraitin kaltainen vanha kylätontille johtava pihatie koivukujineen on säilynyt osana lähiömäistä rakennetta. Kaavassa tätä taajamaraittia lähiympäristöineen tuodaan esiin omalla merkinnällään.

Kaavassa on esitetty Liutun uimarannalta pohjoiseen suunnatun akselin kehittämistä Maritta Heinilän diplomityön kulttuuriakselin mallin mukaisesti. Heikkiläntiestä ja Nattarinraitista koostuva reitti on jo nykyisellään kävelijöiden ja pyöräilijöiden käytössä, ja sen vahvistaminen voimistaa samalla Vatialan identiteettiä yhdistämällä asuinalueen nykyiset palvelukeskittymät ja luoden samalla

mahdollisuuksia uudelle kehitykselle. Vatialan rakennus- ja kulttuurihistoriallisesti arvokkaita kohteet painottuvat kävelyakselin varrelle. Kävelyakselia on jatkettu luonnosvaiheen jälkeen kohti Raatalan ja Lemetyn tilakeskuksia. Akselin päähän on varattu tilaa esimerkiksi viljelypalstoja varten ja akselin varrella on aluevaraus uudelle julkiselle päiväkodille.

Lisäksi kävelyakseli muodostaa luontevan käytävän seudullisesti tärkeälle ulkoilureitille, Kaarinanpolulle, sekä yhteyden Pitkäljärveltä Vatialan pohjoispuolen lähimetsään ja sen latureitistöihin. Kaikenikäisten liikkujien oletetaan hyötyvän akselistä, sillä sen piiriin sijoittuvat myös Vatialan koulu ja päiväkotit sekä Pitkäljärven koulu. Näin juuri sille asukasryhmälle, joka on suurin kevyen liikenteen käyttäjäryhmä, taataan suora, turvallinen ja mielenkiintoinen päivittäinen reitti. Vanhan kylätontin kohdalla voisi olla tori tms., joka kokoaa asukkaita ja josta haarautuu yhteys Pitkäljärven koulua kohti.

3.2 PALVELUT

Asukasmäärän kasvaminen edellyttää kunnallisen palveluverkoston kehittämistä. Osayleiskaavalla voidaan vaikuttaa alueen kehittymiseen vuosikymmenten aikajaksolla. Lähes koko kaupunkiseudun asukasmäärä lisääntyy tasaiseen tahtiin siten, että palveluverkkoa tulee päivittää likimain samanaikaisesti koko seudulla. Tampereen kaupunkiseudulle on vuonna 2008 laadittu seudun yhteinen palveluverkkoselvitys. Seudullinen yhteistyö tiivistyy myös palveluiden tarjonnassa. Tampereen kanssa on vireillä yhteistyötä kuntien rajalla sijaitsevien palveluiden yhdistämisestä erityisesti Ojala-Lamminrahka -alueilla, josta Vatialakin osin hyötynee.

Kangasalan kunnan palveluverkkoselvitystä ollaan parhaillaan päivittämässä. Vuonna 2011 valmistuneessa selvityksessä Vatialan kohdalla todetaan, että lisätarpeita on koulu-, päivähoito- ja terveystalouksissa:

Päivähoito- ja koulupalveluiden kysyntä Vatialassa tulee kasvamaan. Myös ikääntyneiden määrä kasvaa ja haja-asutusalueiden omakotitaloista siirrytään kerros- ja rivitaloihin. Alue on sopiva

VATIALAN OSAYLEISKAAVA

laajan palvelutarjonnan ja hyvien liikenneyhteyksien vuoksi myös tuleviin kehitysvammahuollon asumistarpeisiin. Lasten määrä Vatialan alueella pysyy korkealla tasolla jatkossakin. Pitkäjärven yläkoulu ja Vatialan alakoulu eivät jatkossa riitä vastaamaan alueen koulupaikkatarpeisiin. Oppilaaksiottoalueiden rajoja tarkastetaan Suoraman koulun laajennuksen valmistuttua, järjestely mahdollista myös Vatialan alueen koulutilojen uudelleenjärjestelyä. Alueella on ratkaistu päivähoiton tilatarpeita tilapäisellä ratkaisulla (Latoniitty). Alueella on tarvetta 6-osastoiselle päiväkodille, riippuen muista päivähoiton ratkaisuista nauhataajamassa. Terveysaseman laajennus on ajankohtaista. Vatialan ja Suoraman nuorisotilojen ja kirjaston tuleva sijoitus on alueiden lyhyestä etäisyydestä johtuen syytä tarkastella yhdessä.

Vatialan palvelut ja keskuksat ovat tällä hetkellä hajallaan. Osayleiskaavatyön aikana on ollut tavoitteena päättää palveluiden painopisteiden paikoista, jotta Vatialan hajautunut paikallistason aluekeskus hahmottuisi selkeämmin. Paikallistason aluekeskus koostuu Holvastintien ostarin sekä Kangasalan tien ja Vatialantien risteyksen välisestä alueesta. Alueen hajautuneita kaupallisia palveluita yhdistävät Vatialantien varren julkiset palvelut. Keskukseen painopiste on hahmotettu Kangasalan tien varteen. Palveluiden välisiä kävely- ja pyöräilyyhteyksiä tulee kehittää, myös visuaalisia yhteyksiä.

Nattarin ostoskeskus on Nattarin taajamaraitin tärkeä päätenäkymä.

Julkiset palvelut

Alueen asukasmäärän kasvaminen edellyttää koulu- ja päivähoitopalveluiden kehittämistä. Pitkäjärven koululle on merkitty julkisten palvelujen alue (PY) koulun ja terveyskeskuksen laajenemistarkoitukseen siten, että myös urheilutoiminnalle jää tilaa. Vatialan koulun nykyisellä tontilla on myös mahdollista tutkia laajentamisen mahdollisuuksia. Osa kaava-alueen koululaisista sijoittuu Kyötikkälän ja Lamminrahkan uusiin kouluihin. Vatialantien joukkoliikenteen laatuikäytävän varteen on varattu tontti uudelle 6-osastoiselle päiväkodille (PY). Samoin Mannakorventien joukkoliikenneyhteyden varrelle on sijoitettu uusi julkisten palvelujen alue. Kunta ei kuitenkaan omista maata kaikilla alueilla. Myös lähipalveluiden alueille (PL) on mahdollista sijoittaa julkisia palveluja.

Kaupalliset palvelut

Lentola on keskustan ohella Kangasalan tärkein kaupallinen keskus, jonka asiakkaat tulevat pääosin Kangasalta, Tampereen koillisista osista ja Pälkäneeltä. Lentolassa on suuria kaupan yksiköitä; joko tilaa vaativaa kauppaa tai kauppaa, joka suuren valikoiman vuoksi tarvitsee suuret liiketilat. Maakuntakaavassa alueelle on osoitettu Lentolaan seudullisesti merkittävien vähittäiskaupan suuryksikköjen merkinnät km¹ ja km².

Lentolassa on vireillä asemakaavamuutos, jota varten on laadittu kaupallinen selvitys alueen kehittämismahdollisuuksista (Santasalo, 2008, 2010). Kaupallisen selvityksen mukaan Kangasalla tarvitaan vuoteen 2030 mennessä uutta liiketilaa keskustan ulkopuolisilla alueilla n. 15 000 – 29 000 k-m². Valtaosa tilantarpeesta näyttäisi kohdistuvan Lentolaan. Vireillä olevassa asemakaavassa alueelle osoitetaan mm. laajentumisvaraa vähittäiskaupan suuryksikölle, asumista ja uusia liikennejärjestelyjä.

Osayleiskaavassa Lentolan seudullisesti ja paikallisesti merkittävälle kaupan palveluille varataan runsaasti tilaa. Kaava sallii alueen laajenemisen aina Vatialantielle saakka.

VATIALAN OSAYLEISKAAVA

Vatialassa on tällä hetkellä yksi päivittäistavarakauppa sekä joitain lähipalveluita (esim. parturi). Myös Lentolan hypermarket palvelee Vatialassa lähikauppana. Erikoiskaupat löytynevät jatkossakin Lentolan lisäksi Kangasalan keskustasta ja Tampereelta.

Lamminrahkaan johtavan joukkoliikenneyhteyden varrelle varataan tilaa yksityisille ja julkisille lähipalveluille, jotka muodostavat alueelle uuden pienen keskittymän nykyisen leipomon ja kahvilan lisäksi. Tämä Lemetyn keskus voisi sisältää esimerkiksi päiväkodin ja lähikaupan. Lähipalvelualueen sijainti on strateginen, ja merkinnällä pyritään esittämään vain alueella oleva palveluntarve. Lamminrahkan palvelut ovat myös vatialalaisten käytettävissä.

Kangasalan tien varren kaupallinen keskittymä ja Nattarin ostarin ympäristö on osoitettu keskustatoimintoja (C) varten, jolloin alueelle voi osoittaa esimerkiksi palveluita, hallintoa ja asumista. Toimintoja ei ole vielä yleiskaavassa tarpeen osoittaa tarkemmin. Paikallistason aluekeskukselle varataan Kangasalan tien varteen lisää tilaa. Samalla palveluiden välisiä kävely- ja pyöräyhteyksiä kehitetään. Myös Nattarin ostarin asemaa osana Vatialan paikallistason aluekeskusta pyritään korostamaan.

3.3 ELINKEINOT

Lentolan kaupallinen alue on samalla Vatialan työpaikkakeskittymä. Alueella on vireillä asemakaavamuutos, joka mahdollistaa liiketoiminnan laajentamisen. Lisäksi Lamminrahkan uuden eritasoliittymän tuntumaan osoitetaan uusi työpaikka-alue (TP). Näin ollen työpaikkojen määräkin tulee kasvamaan. Kaiken kaikkiaan uusia työpaikkoja arvioidaan tulevan kaava-alueelle useita satoja. Kaavassa varaudutaan Veturitien ympäristön vähittäiseen muutokseen. Alueella toimii teollisuutta, joka on nykyisellään jäänyt asuinalueiden väliin. Lisäksi sijainti hyvän joukkoliikenneyhteyden lähellä perustee alueen muuttamista osittain asuinkäyttöön. Ilkontien ja Kangasalan tien risteyksen eteläpuoli säilytetään työpaikka-alueena ja sitä myös hieman laajennetaan.

Vatialan maatalouden katsotaan vähenevän tulevana vuosina. Yleiskaava laajentaa asumista nykyisille peltoalueille. Muutamia pelloja säilytetään niiden maisemallisten ja luontoarvojen vuoksi. Mittakaavallisesti ne sopinevat paremmin esimerkiksi palstaviljelmiksi. Vatiantien ja valtatie 12 kulmassa oleva pelto-alue varataan työpaikkarakentamiselle, joka toteutuu vuoden 2040 jälkeen.

3.4 ASUMINEN

Vatialan asutus on osittain varsin tiivistä. Nattarin alue on yksi Kangasalan tiiveimmin asutuista. Toisaalta esimerkiksi Eerolan ja Puutteenmäntien alueilla eletään väljästi. Nattarin ja Liutun kerrostaloalueiden täydennysrakentamismahdollisuuksia voidaan tutkia korjausrakentamisen yhteydessä. Omakotitonttien jakaminen taas on esimerkiksi pientaloalueiden tiivistämisen keino.

Pientaloalue harmonisena osana tehokkaampaa kaupunkirakennetta. Kööpenhamina.

VATIALAN OSALEYSKAAVA

Rakennesuunnitelman tavoitteet

Tampereen kaupunkiseudun rakennesuunnitelmassa Vatiala on merkitty asutukseltaan kasvavaksi alueeksi ja Lentola laajenevaksi työpaikka-alueeksi (työpaikkamäärä tällä hetkellä noin 300). Asukkaita on tällä hetkellä noin 4 800 (4 834 asukasta syyskuu 2014), mikä tekee Vatialasta yhden tiiviimmin asutuista Kangasalan alueista. Rakennesuunnitelmaa tehtäessä v. 2009 Vatialassa on ollut noin 4 500 asukasta. Asukasmäärän lisäystavoitteeksi on merkitty Vatialassa 1 750 asukasta (2019 mennessä lisää 1 000 asukasta ja 2020-2030 lisää 750 asukasta) ja Lentolassa 500 uutta työpaikkaa.

Asumisväljyyden kasvu

Asuntokuntien keskikoon ennustetaan pienenevän ja asumisväljyyden kasvavan. Vuonna 2030 ennustetaan asuntokuntien keskikooksi 2,25 (vuonna 2009 se oli 2,4). Koko asuntokannasta asumisväljyyden ennustetaan olevan Tampereen kehyskunnissa 42,3 m²/asukas, kun vuonna 2009 se oli 38 m² (Tampereen kaupunkiseudun asuntopoliittinen ohjelma 2030 ja Tilastoaineisto 2010). Tämän mukaan Vatialassa asuntoja tulisi osoittaa 250 asukkaalle, mikä ei kuitenkaan vielä vaikuta asukasmäärään. Asumisväljyyden kasvun on ennustettu kasvavan myös vuoden 2030 jälkeen. Tästä johtuen vanhojen asuinalueiden asukasmäärä vähenee vuoteen 2040 mennessä yhteensä noin 400 asukkaalla.

Asukasmäärän kasvu

Uusilla asuinalueilla on eri tehokkuuksia käyttäen arvioitu uusia asukasmääriä. Jos oletetaan alueiden toteutuvan vuoteen 2040 mennessä ja otetaan huomioon asumisväljyyden kasvu, uusien asukkaiden määrä olisi n. 3 300 asukasta.

Yleiskaava-alueen voimassa olevien asemakaavojen varannossa on tapahtunut viime aikoina muutoksia, kun uusia merkittäviä kaavoja on tullut lainvoimaiseksi (mm. Tallimäki ja Ukonkorennontien alue) ja toisaalta joitakin kaava-alueita on rakentunut. Kaavavaranto on jaettu ns. aktiiviseen ja passiiviseen

varantoon. Varannon aktiivinen osuus, jonka rakentaminen on alkamassa lähi-tulevaisuudessa, on huomioitu uusien asukkaiden määrässä. Passiivista varantoa, jonka toteutumisajankohtaa ei ole määritetty, on lisäksi n. 400 asukkaalle. Varanto on jakautunut ympäri kaava-alueita ja se koostuu sekä omakoti, rivitalo- että kerrostalotonteista.

Asukastiheyden vähimmäistavoitteena joukkoliikennevyöhykkeellä on yli 20 asukasta hehtaarilla, jotta joukkoliikenne olisi toimivaa. Tämä on myös raja, jota väljemmässä rakenteessa yhden auton talous muuttuu kaksiautoiseksi. Nykyisellään koko yleiskaava-alueen asukastiheys on 10 asukasta hehtaarilla. Tavoiteltu väestönkasvu nostaa koko alueen asukastiheyden 18 asukkaaseen hehtaarilla vuoteen 2040 mennessä.

Ilkon kalliorinnettä. Kuva Teija Ahola 2010.

VATIALAN OSAYLEISKAAVA

Nykyiset asemakaavoitetut puistot ja lähivirkistysalueet ovat melko irrallisia. Tavoitteena on muodostaa Vatialan läpi jatkuvia viher- ja virkistysyhteyksiä myös laajoilta virkistysalueilta etelän ja pohjoisen välillä. Ekologisia yhteyksiä tarvitaan myös näiden "vihersormien" väliin.

Uudet ja tiivistyvät alueet

Uudet asukkaat sijoitetaan kaavassa sekä uusille että olemassa oleville täydennettävillä ja laajennettavilla asuinalueille. Uuden asumisen painopisteet sijoituvat ensivaiheessa nykyisen bussiliikenteen ja myöhemmin uuden joukkoliikennenyhteyden vaikutusalueille Kangasalantien varteen, Raatalan ja Lemetyn pelloille ja Lentolaan sekä Mannakorpeen. Veturitien alue muutetaan vähitellen asumiselle, mikä tapahtunee pääosin vuoden 2040 jälkeen.

Kaavakartalla asuinalueet on esitetty kolmessa kategoriassa alueen tiiviyden (asukasta/ha) perusteella: tehokkaat (A1, yli 50 asukasta/ha), keskitehokkaat (A2, noin 40-50 asukasta/ha) ja matalan tehokkuuden (A3, noin 20-40 asukasta/ha) asuntoalueet. Kaavamerkinnöin ei ole esitetty erikseen uusia, nykyisiä tai merkittävästi tiivistyviä alueita. Kaava-alueen merkittävästi muuttuvia alueita on käsitelty erikseen selostuksen luvussa 3.8.

Täydennysrakentaminen

Täydennysrakentamisen tapa ja laatu ratkaisevat merkittävästi yleiskaavassa esitettyjen uusien alueiden vaikutuksen nykyiseen ympäristöön. Nämä asiat ratkaistaan pääosin asemakaavavaiheessa. Esimerkiksi Mannakorven alueelle tavoiteltava keskitehokas asuinalue tulee pyrkiä sovittamaan ympäröivään omakotiasutukseen.

Valtteri Heinonen määrittelee diplomityössään Mannakorven uuden asuinalueen ominaisuuksia siten, että uusi tiiviimpi rakentaminen vaiheittain kevenee kohti nykyistä rakennetta sopeutuen sen mittakaavaan.

Nattarin ja Liutun alueen täydennysrakentamismahdollisuuksia tutkitaan tarkemmassa suunnittelussa. Yleiskaavassa Liutun alueelle on osoitettu kehitettävä alue -merkintä, jolla korostetaan tarvetta alueen tarkempaan suunnitteluun aluekokonaisuutena.

VATIALAN OSAYLEISKAAVA

3.5 VIRKISTYSALUEET JA LUONTO

Vatjala on yleisilmeeltään puustoinen. Puistoja, luonnonmuotoja ja tonttien väliin jääviä vihreitä hengähdystaukoja on runsaasti, ja myös asukkaat mielivät Vatialan luonnonläheiseksi. Alueen kulttuuriympäristöselvityksessä huomioitiin myös viheralueet. Lisäksi viheralueita käsitellään kunnan länsiosan käsittävän, vuonna 2010 valmistuneen maisemaselvityksen kautta. Viheralueiden toteuttamisohjelma on tekeillä, jossa määritellään virkistysalueiden tulevaisuutta ja hoitoa. Osayleiskaavan toteutuessa virkistysalueiden määrä ei ole suuri ja sen vuoksi korostuvat hyvät yhteydet laajemmille alueille pohjoiseen ja etelään.

Luontoarvot

Vatjalasta on valmistunut erillinen luontoselvitys vuonna 2011, josta selviävät arvokkaat luontotyytit sekä alueelta tavatut uhanalaiset kasvit ja eläimet. Vuonna 2012 on tehty uusi, Vatialan lisäksi Lamminrahkaa ja Ruutanaa koskeva luontoselvitys. Kaava-alueen arvokkaat luontoalueet ja -kohteet on esitetty liitteessä I. Ne merkitään kaavaan luo-, ge-, sl- tai VL/s -merkinnällä. Selvityksessä esitetyt ekologiset yhteydet merkitään myös yleiskaavakartalle.

Vatialan kylätontti.

Muinaisjäänökset kaava-alueella. Lemposen eli Riunvaivan kylätontit.

Virkistysyhteydet

Tärkein viheryhteys on Vatialan läpi kulkeva, maakuntakaavassakin huomioitu Kaarinanpolku. Retkeilyreitti johdatellaan Kaukajärven ja Pitkäjärven väliseltä kannakselta Liutun uimarannan puistoaluetta pitkin kaava-alueen pohjoisreunan lähivirkistysalueelle, josta reitti jatkuu pohjoiseen. Liutun alueella Kaarinanpolku on merkitty yleiskaavassa kehitettäväksi yhteydeksi, jonka tarkempi suunnittelu tapahtuu Liutun alueen tarkemman suunnittelun yhteydessä. Vatialan koululta pohjoiseen johtava vyöhyke säilyy yhtenäisenä ja monipuolisena viheralueena, jota pitkin Kaarinanpolkukin johdatellaan.

Virkistysalueiden ja Nattarin keskustan läpi kulkevan kävelyakselin yhteen liittäminen on alueen yhtenäisyyden kannalta tärkeää. Luonteva tapa liittää virkistysalueita rakennettuun ympäristöön on tarjota erilaisia niiden käyttöä tukevia tiloja. Akselin eteläpäähän, Liutun uimarannan yhteyteen, on ideoitu yleistä saunaa, samoin Vatialan koulun läheisyyteen hiihtomajaa, jossa Kaarinanpolun reitti voi poiketa ja josta talvella on suora yhteys alueen latureitistöön. Akselin pohjoispäähän jäävä peltoalue soveltuu kokonsa ja aiemman käyttötarkoituksensa puolesta palstaviljelyyn. Mannakorven alueen läpi on merkitty nauhamainen virkistysalue, joka toimii myös ekologisena yhteytenä.

Hulevedet

Hulevesien käsittelyyn on Vatialan alueella syytä kiinnittää erityistä huomiota rakentamisen tiivistyessä. Hyvin suunnitelluilla hulevesipainanteilla ja -uomilla voidaan aikaansaada elävää ja mielenkiintoista ympäristöä. Kaavakarttaan on merkitty hulevesille pääreitit Nattarista Liutun suuntaan ja Mannakorventieltä Linkosuon pohjoispuolelle sekä hulevesien viivytysaltaita ohjeellisina tilavarauksina Liuttuun, Nattariin ja vanhan Santaradan alueelle sekä Pitkäjärvelle. Yleiskaava-alueen jatkosuunnittelussa suositellaan laadittavan tarkemmat suunnitelmat viivytysaltaiden toteutuksesta. Rakentamisen vaikutuksia hulevesiin on arvioitu Vatialan hulevesiselvityksessä.

VATIALAN OSAYLEISKAAVA

3.6 KULTTUURIPERINTÖ JA IDENTITEETTI

Vatialan kulttuuriperintöä on kartoitettu Maritta Heinilän diplomityössä ”Kangasalan Vatialan kehitys kulttuuriympäristön ehdoilla”. Osayleiskaavaa varten teetettiin selvitykset arkeologiasta ja kulttuuriympäristöstä. Kaavassa esitetyt suojelukohteet on koottu liitteisiin 2 ja 3.

Kylätontit ja muinaisjäännökset

Arkeologisissa selvityksissä inventoitiin kolme vanhaa kylätonttia: Heikkilän ja Märven ympäristössä oleva Vatialan kylätontti sekä muinaisjäännöksi luokitellut Lemposen eli Riunvaivan ja Lemposen Hampun-Raatalan kylätontit Raatalassa. Vatialan kylän asukkaita koskevia tietoja löytyy 1400-luvun alkupuolen asiakirjoista. Lemposen talot mainitaan ensimmäisen kerran 1540-luvulla. Vatialan kylätontista länteen sijaitsevassa rotkossa eli horhassa on sijainnut mylly. Lemposen kylällä maatalous on jatkunut näihin päiviin ja edelleen pellot ympäröivät vanhaa kylätonttia.

Kaavakarttaan on merkitty muinaisjäännöskohteena (sm) Lemposen kylätontin itäisin talotontti. Lisäksi ympäristöarvoiltaan säilytettäväksi (s) on merkitty Lemponen ja Lemponen Hamppu-Raatala.

Tielinjat

Vatialan alue sijaitsee Kangasalan harjujonon länsipäässä. Vanhin luonteva maa-reitti on kulkenut harjuja pitkin. Tietävästi ainakin vielä rautakaudella vuonna 500 jaa. on ollut käytössä vesitie, joka yhdisti Pyhäjärven ja Roineen. Vesireitti katkesi ensimmäisellä vuosituhannella maankohoamisen- ja kallistusten takia. Historiallisella ajalla alueen merkittävin kulkureitti kulki edelleen harjumaiden myötäisesti. Nykyinen Kangasalantie on osa vanhaa tietä länsirannikolta Kaakois-Suomeen. Vatialan kohdalla tie suoristettiin jo 1950-luvulla.

Vanha Kangasala-Tampere-tie on rekonstruoitu Vatialan osayleiskaavan muinaisjäännösinventoinnissa vuoden 1775 isojakokartalta. Tien on todettu kulkevan lähes kokonaisuudessaan nykyisten teiden alla. Nykyisten teiden ulkopuolelta ei ole löytynyt merkkejä vanhan tien jäänteistä.

Vatialan sisäistä liikennettä palvelevista teistä vanhimmat pohjautuvat entisiin kyläteihin maantieltä Vatialan kylätontille ja edelleen Riunvaivan kylälle, lisäksi on säilynyt vanha myllytie sekä reittejä kylistä ulkopuolelle. Vatialan kyläasutus tuli raideliikenteen piiriin Tampere-Vaasa radan myötä. Rata otettiin virallisesti käyttöön vuonna 1883. Junat pysähtyivät 1900-luvun alkupuolella myös Vatialan ja Lemetyn seisakkeilla. Vuonna 1902 valmistui pistoraide nk. Vehmaisten santarata Vatialan vanhan kylätontin poikki.

Kaavakarttaan on merkitty historiallisesti merkittävän Kangasala-Tampere-tien linjaus (ht). Linjaus on säilynyt osittain seuraavien paikallisteiden ja katujen linjauksissa: Kangasvuokonpolku, Kangasvuokonkuja, Toosintie, Varikontie ja Ilkontie.

Maatalouskylät

Vatialan pääkylän taloluku oli 1540-luvulla seitsemän. Isojaon järjestelyssä kylällä oli 10 kantatila, myöhemmin toimitetuissa jaoissa lukumäärä on kasvanut. Lemposen kylässä kantatiloja on kolme eikä määrässä ole tapahtunut muutoksia. Molemmissa kylissä talot sijaitsivat yhtenä asumusrykelmänä. Vatialassa kyläasutus väljeni vaihteittain, siirtyneet talot jäivät kuitenkin vanhojen rintamaiden tuntumaan. Näiden talojen perusteella on nimetty nykyisen taajaan asutun alueen asuinalueita esimerkkeinä Eerola ja Liuttu. Ensimmäisessä vaiheessa eli 1700-1800-lukujen taitteessa Vatialan kylä laajeni etelään vanhoille rintapelloille. Liuttu, Toikka ja Toosi muuttivat ahtaalta kylätontilta vanhan maantien eteläreunalle. 1900-luvun alkuvuosina kylä laajeni jälleen, kun Marttila muutti Pitkäljärven lähelle ja Lemetty eli Kirjavainen sekä Pekka siirtyivät kylän pohjoispuolelle. Järjestelyjaon jälkeen Vatialan perintötaloista vain Heikkilä jäi kylätontille ja Nattari aivan sen tuntumaan. Lemposenkin

VATIALAN OSAYLEISKAAVA

pienessä kylässä vanha kylätontti väljeni isojaon jälkeen, kun Vällin talo muutti rintapeltojen eteläreunalle.

Sodan jälkeinen aika

Vatialaa rakennettiin sotien jälkeen voimakkaasti ja alueella on laajoja omakotitalovaltaisia asuinalueita, mm. Puutteenmäen ja Eerolan asuinalueet. Vatialan pientalorakennuskanta on monin paikoin sekoittunutta mutta yleisilmeeltään vehreää ja väljää.

Pientaloalueita on kaavakartassa merkitty säilytettäväksi (I/s) seuraavasti: Santa-radan varren asutus, Eerolan omakotialue, Puutteenmäentien ja Junatien varren omakotirivit, Ilkon omakotialue, Pyrykujan kokonaisuus.

Lähiörakentaminen

Vatialan aluetta leimaavat myös Nattarin ja Liutun 1960- ja 1970-lukujen kerrostalokorttelit. Jälleenrakennuskauden jälkeistä voimakasta yhteiskunnallista murroskautta edustavien gryndattujen asuinalueiden kulttuurisesta ja rakennushistoriallisesta arvosta keskustellaan tällä hetkellä Suomessa museoviraston ja eri kaupunkien välillä. Myös Tampereella on meneillään lähiörakennuskauden asuinalueiden inventointi- ja arvottomisprojekti.

Kaavakartassa on kerrostalokortteleita merkitty säilytettäväksi (I/s) seuraavasti: Nattarin kerrostaloalue sekä Liutun kerrostalo- ja omakotialue.

Vatialan kappeli ja hautausmaa

Vuonna 1962 valmistunut Vatialan kappeli kuuluu Suomen modernin arkkitehtuurin kansainvälisiin merkkiteoksiin. Se on yhdessä hautausmaan kanssa merkitty valtakunnallisesti merkittävien rakennuskohteiden listaan RKY 2009. Kappeli ja hautausmaa-alue on suojeltu myös maakuntakaavassa.

Arkkitehti Viljo Rewellin suunnittelema karun askeettinen, betonista rakennettu Vatialan siunauskappeli kuuluu Suomen modernin arkkitehtuurin kansainvälisesti arvostettuihin merkkiteoksiin. Mäntykankaan reunaan rakennettu Vatialan siunauskappeli ja hautausmaa sijaitsevat Tampereen ja Kangasalan keskustojen väliin jäävällä taajama-alueella. Siunauskappelin pitkänomainen rakennus käsittää suuremman ja pienemmän kappelin ja niiden välissä olevan sisäänkäyntihallin, omaisten odotushuoneen ja sakaristot. Huoltotilat ja jäädytys huone ovat kellarikerroksessa. Rakennuksen seinät on muurattu teräsvahvisteisista betoniharkoista. Isomman kappelisalin kattona on esijännitetty parabolinen kuorirakenne. Sivuseinät ovat lattiasta katonreunaan asti lasia ja avaavat tilan kahdelle sisäpihalle, joissa on sinivihreät vesialtaat. Pienempi tasakattoinen kappeli on ulospäin miltei kokonaan suljettu ja salin ainoana valolähteenä on katonrajaa kiertävä ikkunanauha. Vesikattoa kantaa kaksi esijännitteistä teräsbetonikehää. Sisäänkäyntihallin ja pienemmän kappelin sisäkatoissa on lautaverhoilu.

Arkkitehti Viljo Rewellin piirtämän siunauskappelin rakenne- ja materiaalivalinnassa pyrittiin suunnittelijan mukaan rakennustyyppille ominaiseen vaatimattomaan ja suorastaan karuun askeettisuuteen. Kappelin kaluston suunnitteli Olli Borg. Rakennuksen ulkopintojen korjaus tehtiin 2000-luvun alussa. Tampereen seurakuntien 1960-luvun alussa perustaman hautausmaan yleissuunnitelman laativat arkkitehdit Rauhala & Meller.

Vatialan kappeli on merkitty kaavaan sr-I-merkinnällä ja hautausmaa EH/s.

Identiteetti

Vatialan rakennettu ympäristö on muodostunut moninaisista historiallisista kerroksista, joita on syytä vaalia, sillä niiden kautta alueen asukkaat muodostavat omaa paikallisidentiteettiään. Alueen maisemallisia ominaisuuksia ovat toisaalta vanhat peltoaukeat, toisaalta sitä halkovat lähiörakennuskauden pitkät ja suorat kadut ja kävelytiet. Molemmat suovat pitkiä vehreitä näkymiä.

VATIALAN OSAYLEISKAAVA

Suunnittelualueen läpi kulkeva kävelyakseli yhdistää Vatialan tärkeitä rakennuskohteita: sen varrelle osuvat Heikkilän tila, vanha tiilimuuntaja, Hakanpään kauppa, Märven sotilastorppa ja Vatialan koulu. Nattarinraitin alkupää on vanha Heikkilän talon koivukuja. Akselin varrelta tulisi säilyttää näköyhteys hyvin säilyneeseen Lemetyn tilan päärakennukseen.

Kangasalantie

Kangasalantien varren identiteettiä voidaan vahvistaa kahden risteyksen ympäristökuvan kohentamisella. Tavoitteena on luoda paikoista taajamakuvasesti merkittäviä maamerkkejä ja kehittää alueita tärkeinä joukkoliikennepysäkkeinä.

Kaavaan on merkitty ympäristökuvan kehittämistarve seuraaviin risteyksiin: Kangasalantie-Vatialantie-Liutuntie ja Kangasalantie-Veturitie-Ilkontie.

3.7 YMPÄRISTÖN HÄIRIÖTEKIJÄT

Melu ja värinä

Melua aiheuttavat Vatialassa autoliikenne, junaliikenne ja teollisuus. Alueen asemakaavoituksen yhteydessä on laadittu alueellisia meluselvityksiä. Pirkanmaan ELY-keskus on tehnyt selvityksiä melusta valtatiellä keväällä 2012.

Vatialan osayleiskaavaa varten on laadittu meluselvitys vuonna 2013. Melualueet on määritetty kaava-alueelle lähtökohtina valtatie nopeusrajoitus 100/80 km/h ja raideliikenteen tavarajunien maksiminopeus 100 km/h. Virkistysalueiden meluohjeistuksissa on pääosin noudatettu ELY -keskuksen opasta 02/2013 Melun- ja värinän torjunta maankäytön suunnittelussa. Suojaviheralueita (EV) on merkitty puistoalueille, jossa päivämelu ylittää 55 dB (Liuttu) ja virkistysalueille, jossa päivämelu ylittää 60 dB (muut virkistysalueet). Junaradan aiheuttama värinä tulee ottaa asemakaavoituksessa ja rakentamisessa huomioon.

Saastuneet maat

Terveystieteen poistamistarve (!) -merkinnällä on osoitettu mahdollisesti pilaantuneita maita eli Ilkon pistooliampumaradan penkka, Venlankujan osa ja nykyinen polttoainasema Lentolassa. Mikäli alueiden käyttötarkoituksia muutetaan, tulee maan saastuneisuus tutkia ja tehdä tarvittavat puhdistustoimenpiteet.

Lisäksi Veturitien alueelle on määrätty asemakaavoituksen yhteydessä maaperän mahdollisen pilaantuneisuuden selvittäminen siellä, missä alueen käyttötarkoitus muutetaan teollisuusalueesta asumiskäyttöön.

Radon

Yleisiin kaavamääräyksiin on merkitty, että rakentamisessa tulee ottaa huomioon radonin esiintyminen alueella.

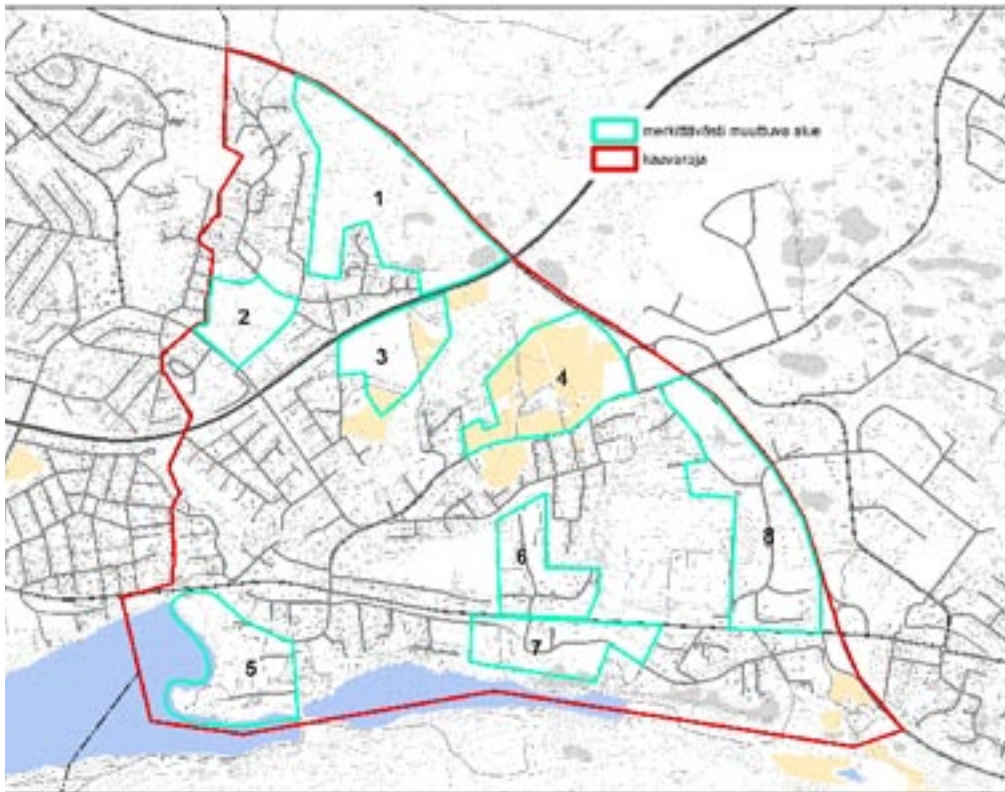
Maisemavauriot

Soranoton vuoksi alueella on runsaasti jyrkkiä sorarinteitä, joissa tulee maaston muotoilulla ja kasvillisuudella edistää niiden maisemoimista.

VATIALAN OSAYLEISKAAVA

3.8 MERKITTÄVÄSTI MUUTTUVAT ALUEET

Vatialan osayleiskaavassa on määritelty alueet, joille uudet asukkaat ja työpai-
kat on määrä sijoittaa. Seuraavaan on koottu kuvaukset alueista, jotka tulevat
kaavan toteutumisen myötä merkittävästi muuttumaan. Kuvausten yhteyteen
on laadittu myös suunnitteluohje tarkempaa suunnittelua varten.

Vatialan osayleiskaavan merkittävästi muuttuvat alueet.

1 MANNAKORPI

Alueen nykytilan kuvaus:

Alue on asumatonta metsää, joka rajautuu Lahdentiehen, junarataan ja Kiveliön
pientaloasutukseen. Paikkaa käytetään paljon virkistytymiseen. Lamminrah-
kaan pääsee kahdesta alikulusta (metsätiealitus ja pieni rumpualitus). Alueelta
on inventoitu arvokkaita luontokohteita: Märven pähkinäpensasesiintymä, kal-
lionaluslehto ja liito-oravaesiintymä. Alueella on myös huomionarvoinen puro.
Alue toimii liito-oravien ekologisena käytävänä. Alueella ei ole asemakaavaa.

Suunnitteluohje:

Arvokkaiden luontokohteiden sekä puron läheisyyteen suunniteltaessa ja
rakennettaessa vaalitaan luonnon monimuotoisuutta. Alueen halki kulkeva
ekologinen yhteys tulee säilyttää yhtenäisenä. Alueelle laaditaan uusia asema-
kaavoja, ja uudet asuinalueet ja työpaikka-alueet rakennetaan vuoteen 2040
mennessä. Asuinalueille saa sijoittaa keskitehokasta asumista, joka sovitetaan
ympäröivään omakotiasutukseen. Lahdentien varteen saa sijoittaa monipuol-
isia ympäristöhäiriötä aiheuttamattomia työpaikkatoimintoja. Mannakorven-
tietä jatketaan uuden eritasoliittymän kautta Lamminrahkaan. Suunnittelussa
varaudutaan toistaiseksi bussiliikenteeseen Mannakorventietä Lamminrahkaan
sekä mahdolliseen tieyhteystarpeeseen itäisen jo olemassa olevan alikulun
kautta. Kävely- ja pyöräily-yhteyksien toimivuuteen tulee kiinnittää erityistä
huomiota. Ne tulee sijoittaa mahdollisuuksien mukaan erilleen kaduista. Uu-
den eritasoliittymän yhteyteen varataan tilaa liityntäpysäköinnille. Julkisten
palvelujen alueelle voi sijoittaa esimerkiksi päiväkodin.

2 LINKOSUO

Alueen nykytilan kuvaus:

Tampereen rajalla sijaitsevalla alueella on leipomo ja lähimetsää. Alueen met-
säinen pohjoisosa toimii ekologisena käytävänä. Alue rajautuu pohjoisessa
lähiliikuntapaikkaan, idässä Mannakorventiehen ja etelässä vilkasliikenteeseen
Holvastintiehen. Aluetta ympäröivät pientaloalueet. Alueella on asemakaava.

VATIALAN OSAYLEISKAAVA

Suunnitteluohje:

Alueelle laaditaan uusi asemakaava ja alue rakentuu vuoteen 2040 mennessä. Asumiselle osoitettavalle alueelle saa sijoittaa tehokasta asumista. Lisäksi Mannakorventien varrelle voi tulla asumisen yhteyteen kivijalkakauppoja. Uusi rakentaminen sovitetaan nykyiseen omakotiasutukseen. Alueen halki rakennetaan uusi merkittävä hulevesireitti. Ekologinen yhteys tulee pyrkiä säilyttämään yhtenäisenä.

3 RADANVARSI**Alueen nykytilan kuvaus:**

Alue on pelto- ja metsäaluetta, joka rajautuu pohjoisessa junarataan. Alueen länsi- ja pohjoispuolella on pientaloasutusta. Muutoin aluetta ympäröi metsä-alue. Alueen eteläpuolella sijaitseva Lemetyn luontokokonaisuus on inventoitu arvokkaaksi luontokohteeksi. Alueella sijaitsee junaradan varressa kaksi omakotitaloa. Alueen eteläosassa on puolestaan kaksi 1920- ja 30-lukujen vaihteessa rakennettua kanalia. Kanalat ovat olleet aikoinaan osa alueen länsipuolella sijaitsevaa Lemetyn talouskeskusta, joka on kulttuurihistoriallisesti arvokas kohde. Alueen halki kulkee seudullisesti merkittävä Kaarinan polku, jota käytetään paljon ulkoiluun ja virkistykseen. Alueella ei ole asemakaavaa.

Suunnitteluohje:

Alueelle laaditaan asemakaava ja rakennetaan uusi asuinalue vuoteen 2040 mennessä. Alueelle saa sijoittaa keskitehokasta asumista. Uusi rakentaminen sovitetaan ympäristöön. Kaarinanpolku ohjataan kulkemaan alueen itäpuolitse. Junaradasta aiheutuva melu tulee ottaa huomioon asianmukaisesti asemakaavaa laadittaessa. Melua voidaan torjua esimerkiksi sijoittamalla junaradan varteen muuta aluetta tehokkaampaa rakentamista asuinalueen melusuojaksi. Arvokkaiden luontokohteiden läheisyyteen suunniteltaessa ja rakennettaessa vaalitaan luonnon monimuotoisuutta. Kulttuurihistoriallisesti arvokkaan rakennetun ympäristön läheisyyteen kohdistuvat muutokset tulee suunnitella paikan henkeä kunnioittaen ja avoimia näkymiä säilyttäen.

4 LEMPONEN**Alueen nykytilan kuvaus:**

Alue on pääosin peltoa, joka rajautuu idässä Lahdentiehen, etelässä Vatialantiehen ja pientaloasutukseen, lännessä pientalovaltaiseen alueeseen sekä pohjoisessa metsään. Alueen keskiosassa on kaksi asuttua omakotitaloa, jotka kuuluvat Raatalan ja Hampun tiloihin. Lisäksi alueella sijaitsee historiallisen kylätontin alue, jolla on säilytettäviä ympäristöarvoja sisältävät Riunvaivan eli Lemposen ja Lemposen Hampun-Raatalan tontit sekä muinaisjäännökseksi luokiteltu Lemposen itäisin talotontti. Lemposen tontilla on myös kulttuurihistoriallisesti arvokas rakennetun ympäristön kohde. Vatialantien varressa olevat pellot ovat maisemallisesti arvokkaita. Alueen pohjoisreunassa on arvokkaaksi luontokohteeksi luokiteltu Lemposen niitty sekä pieni Uusi-Pekan entinen laidunmaa-alue. Alueella ei ole asemakaavaa.

Suunnitteluohje:

Alueelle laaditaan asemakaava vuoteen 2040 mennessä. Alueelle saa sijoittaa keskitehokkaan ja matalan tehokkuuden asumista. Alueen länsiosaan varataan tilaa julkisia lähipalveluita (päiväkotia) varten ja itäosa työpaikkojen reservialueeksi, joka toteutetaan vuoden 2040 jälkeen. Arvokkaiden luontokohteiden läheisyyteen suunniteltaessa ja rakennettaessa vaalitaan luonnon monimuotoisuutta. Kulttuurihistoriallisesti arvokkaaseen rakennettuun ympäristöön tai sen läheisyyteen kohdistuvat muutokset tulee suunnitella paikan henkeä kunnioittaen. Peltoalueiden avoimuus voidaan säilyttää esimerkiksi viljelypalstoja perustamalla.

5 LIUTTU**Alueen nykytilan kuvaus:**

Kaukajärven itäpäässä sijaitseva aluekokonaisuus koostuu 1970-luvulla rakennetusta kerrostaloalueesta, jonka molemmiin puoliin on pääasiassa 1980-luvulla rakennettuja rivitaloja. Alueella on myös muutama omakotitalo. Kaukajärven rannassa on lisäksi Liutun laaja rantapuisto, joka on merkittävä virkistysalue

VATIALAN OSAYLEISKAAVA

koko taajaman mittakaavassa. Nykyisessä asemakaavassa ei ole jäljellä toteutumaton rakennusoikeutta. Aukkaita alueella on noin 380. Alueella on kaksi venerantaa: Liutun ja Sillansalmen venerannat. Lisäksi alueella on matonpesupaikka. Korttelirakenteeltaan välttävä alue on kulttuurihistoriallisesti arvokas.

Suunnitteluohje:

Alueen täydennysrakentamismahdollisuuksia ja uimaranta-alueen kehittämistä tutkitaan. Alueelle laaditaan uusi asemakaava vuoteen 2040 mennessä. Alueen perusluonnosta ei ole tarkoitus muuttaa, mutta puistossa ja asuinkortteleissa on tarpeen tehdä parannustoimenpiteitä. Alueen lisärakentamisen tulee jatkaa alueen kulttuurista kerroksellisuutta siten, että alueen arvokkaat erityispiirteet säilyvät ja alueen identiteetti vahvistuu.

6 VETURITIE ALUE

Alueen nykytilan kuvaus:

Vanha soranottoalue on rakentunut 1980–90-luvuilla työpaikka-alueeksi. Alueella on lisäksi kolme asuinkäytössä olevaa omakotitaloa sekä lämpölaite. Alue on asemakaavoitettu.

Suunnitteluohje:

Veturitien työpaikka-alue uusiutuu Kangasalan tien varresta ja Veturitien pohjoisosasta asuntoalueeksi vaihteittain. Alueen keskiosasta, nykyisen lämpölaite-toksen tuntumasta varataan tilaa uudelle biolämpölaitekselle. Alueelle laaditaan uusi asemakaava vuoteen 2040 mennessä, mutta alue muuttuu asumiselle kokonaisuudessaan vasta vuoden 2040 jälkeen. Alueelle saa sijoittaa tehokasta ja keskitehokasta asumista. Lämpölaite ja sen mahdollinen laajennus tulee asuinalueen suunnittelussa ottaa huomioon. Sorarinteet maisemoidaan. Junatien asukkaiden autoliikenne järjestetään tätä kautta.

7 PITKÄJÄRVI

Alueen nykytilan kuvaus:

Alue on suurimmaksi osaksi rakentamatonta metsää, ja sijaitsee Kangasalan tien ja Pitkäljärven välissä. Alueella on joitakin yksittäisiä omakotitaloja ja lähimetsää. Alueella on myös työpaikkarakennuksia, joista yksi on entinen ilmatorjuntapatteriston kasarmirakennus ja kulttuurihistoriallisesti arvokas rakennetun ympäristön kohde. Alueen eteläosassa on luontoarvoiltaan arvokasta Ilkon kalliiorinnettä. Alue on pieneltä osin asemakaavoitettu Kangasalan tien varresta. Alueella on vireillä useita asemakaavoja.

Suunnitteluohje:

Alueelle laaditaan uusia asemakaavoja vuoteen 2040 mennessä. Alueesta muodostetaan tiiviydeltään ja toiminnoiltaan monipuolinen alue. Alueelle saa sijoittaa tehokasta, keskitehokasta ja matalan tehokkuuden asumista ja palveluita sekä työpaikkoja. Arvokkaiden luontokohteiden läheisyyteen suunniteltaessa ja rakennettaessa vaalitaan luonnon monimuotoisuutta. Kulttuurihistoriallisesti arvokkaaseen rakennettuun ympäristöön tai sen läheisyyteen kohdistuvat muutokset tulee suunnitella paikan henkeä kunnioittaen. Hulevesien hallintaan tulee kiinnittää erityistä huomiota.

8 LENTOLA

Alueen nykytilan kuvaus:

Alue on Kangasalan keskustan ohella kunnan merkittävin kaupallisten palveluiden keskittymä, joka sijaitsee Lahdentien ja Vatialan hautausmaan välissä. Pohjoisessa alue rajautuu Vatialantiehen ja etelässä Kangasalan tiehen. Alueen länsiosassa asuu 95 asukasta kolmessa kerros- ja luhtitalossa, jotka on rakennettu 1990-luvun alkupuolella. Alueella on nykyisen asemakaavan mukaista asumiselle osoitettua rakennusoikeutta toteutumatta 2 500 k-m² verran. Asemakaavan muutostyö alueen kehittämiseksi ja toimintojen sekoittuneisuuden lisäämiseksi on jo käynnissä.

VATIALAN OSAYLEISKAAVA

Suunnitteluohje:

Alueelle laaditaan uusia asemakaavoja vuoteen 2040 mennessä, minkä myötä alueelle sijoitetaan lisää tehokasta asumista ja liiketilaa. Alueen halki kulkee joukkoliikenteen laatukäytävä, jonka varteen tulee myös bussiliikenteen vaihtotermiinali ja liityntäpysäköintialue. Lahdentien melu tulee huomioida asianmukaisesti asemakaavasuunnittelussa.

Näkymäkuva Liutusta.

4 OSAYLEISKAAVAN SUHDE TAVOITTEISIIN**4.1 VALTAKUNNALLISET ALUEIDENKÄYTTÖTAVOITTEET**

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet ovat osa maankäyttö- ja rakennuslain mukaista alueidenkäytön suunnittelujärjestelmää. Ne painottavat erityisesti hyvää elinympäristöä ja kestävä kehitystä. Tavoitteet ovat luettavissa ympäristöministeriön sivuilla.

Vatialan sijainti Tampereen ja Kangasalan välissä sekä hyvien valtakunnallisten liikenneyhteyksien varrella perustelee sen rakentumista ekologisesti, taloudellisesti, sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestäväksi, identiteetiltään itsenäiseksi alueeksi. Saavutettavuus, olemassa olevien keskusten kehittäminen ja jalan ja pyörällä liikkumisen suosiminen on suoraan johdettavissa valtakunnallisista alueidenkäyttötavoitteista, samoin asumisen tiivistäminen joukkoliikenneväylien läheisyydessä. Näin vähennetään henkilöautoilun tarvetta ja turvataan julkisen liikenteen toimintaedellytyksiä.

Rakennus-, luonnon- ja kulttuuriperintö tulisi pyrkiä turvaamaan siten, ettei niiden säilyminen ole ristiriidassa tulevaisuuden kehityksen kanssa. Onnistunut suojelu vahvistaa tärkeiden kohteiden säilymistä alueen asukkaille tärkeinä kiintopisteinä niin asuinalueen kuin viime kädessä asukkaiden omankin identiteetin määrittelyssä.

VATIALAN OSAYLEISKAAVA

4.2 MAAKUNTAKAAVA

Pirkanmaan l. maakuntakaavassa, joka on vahvistettu valtioneuvostossa 29.3.2007, Vatialan alue on osoitettu taajamatoimintojen alueeksi. Taajaman läpi on osoitettu viher- ja virkistysyhteys pohjois-eteläsuunnassa. Jyväskylän tien varteen Kangasalan tien ja Vatiantien välille on osoitettu kaupan suuryksiköiden sijoituspaikkoja. Pitkälän itäpuolinen Ilkon kalliokorja on huomioitu luontoarvojen vuoksi merkinnällä ge2-018 ja Pitkälänpään luonnonsuojelualue on osoitettu merkinnällä SL 022. Vatialan siunauskappeli on merkitty valtakunnallisesti merkittäväksi kulttuuriympäristöksi kv. Maakuntakaavassa on osoitettu myös alueen runkoviemit.

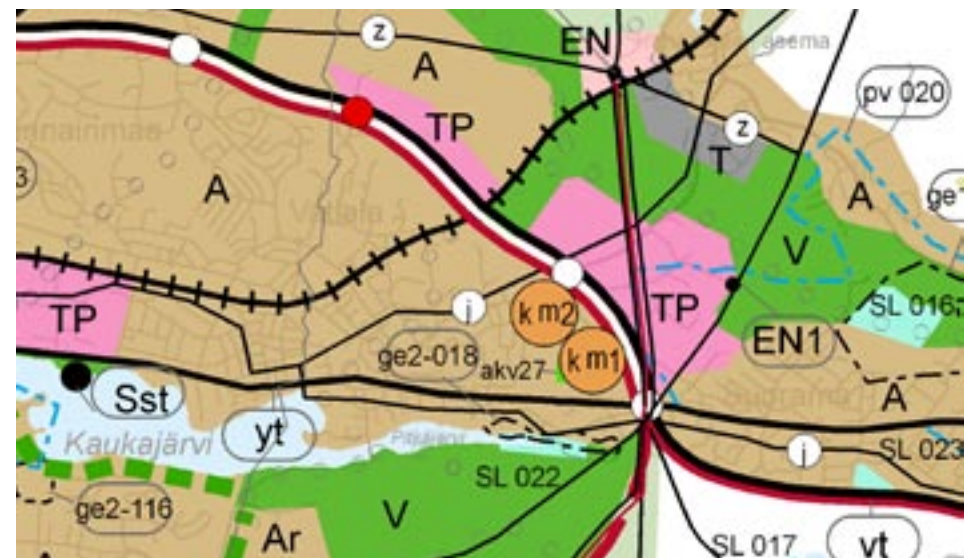
Kaava on maakuntakaavan mukainen. Elinympäristön toimivuutta ja taloudellisuutta edistetään hyödyntämällä olemassa olevaa yhdyskuntarakennetta ja eheyttämällä taajamia. Taajamia eheyttäessä parannetaan elinympäristön laatua. Yhdyskuntarakennetta kehitetään siten, että palvelut ja työpaikat ovat hyvin eri väestöryhmien saavutettavissa. Riittävän monipuolisten peruspalveluiden tarjoamisella vähennetään asukkaiden tarvetta liikkua asuinalueidensa ulkopuolelle ja näin vähennetään liikennekuormitusta.

Valtakunnallisesti tärkeä virkistysreitti Kaarinanpolku johdatellaan kaavassa luontevasti Vatialan läpi kävelyakselia pitkin viheralueelle saakka, josta reitti jatkuu pohjoiseen. Kaupan suuryksiköiden laajenemistila on sijoitettu maakuntakaavan mukaisesti vt:n 12 varrelle. Päävesi- ja viemäriinjat on myös merkitty kaavakartalle.

Maakuntakaavan uudistamistyö on parhaillaan käynnissä. Luonnosvaiheessa olevassa Pirkanmaan 2. maakuntakaavassa tähdätään vuoteen 2040. Ydin-kaupunkiseutua, johon Kangasala kuuluu, on määrä lähteä suunnittelemaan keskittävän Aurinko2-vaihtoehdon pohjalta. Keskeistä suunnittelussa on joukkoliikenteeseen tukeutuvan yhdyskuntarakenteen kehittäminen. Joukkoliikennettä tuetaan mm. sujuvia matkaketjuja edistämällä: kaavatyoissa huomioidaan

seudullisen joukkoliikenteen merkittävät vaihtopaikat, liityntäpysäköinnin edellyttämät seudulliset ratkaisut sekä raideliikenteen asemat. Kaupallisia palveluita kehitetään Tampereen keskustan lisäksi erityisesti intensiiviseen joukkoliikenteeseen tukeutuvilla alueilla. Lisäksi tavoitteena on mm. tukea selkeästi profiloituneiden työpaikka-alueiden syntymistä sekä yritysalueina että sekoittuneena muuhun rakenteeseen. Kehä 2 linjataan Lentolaan. Maakunta-kaavaluonnos laaditaan vuoden 2014 aikana. Kaavan on määrä valmistua hyväksyttäväksi vuonna 2016.

Vatjalan osayleiskaavassa maakuntakaavan uudistamistyö on huomioitu erityisesti liityntäpysäköinnin osalta. Liityntäpysäköintiä on osoitettu kaava-alueella Lentolaan, Nattariin ja Lamminrahkan uuden eritasoliittymän yhteyteen. Yleiskaava tukee myös muilta osin maakuntakaavatyön tavoitteita.

Ote voimassa olevasta Pirkanmaan maakuntakaavasta.

VATIALAN OSAYLEISKAAVA

4.3 TAMPEREEN KAUPUNKISEUDUN RAKENNESUUNNITELMA 2030 JA 2040

Tampereen kaupunkiseudun rakennesuunnitelma pyrkii etsimään ratkaisuja voimakkaaseen muuttoliikkeeseen, yhdyskuntarakenteen leviämiseen, liikku-
misen tarpeen lisääntymiseen ja henkilöautoriippuvuuteen, keskuskaupungin
vetovoimaan ja alueiden voimavarojen hyödyntämiseen kuntarajoista riippu-
matta. Rakennesuunnitelmassa Vatiala on merkitty merkittävästi täydennettä-
väksi asuinalueeksi ja Lentola merkittävästi kehitettäväksi työpaikka-alueeksi.
Molemmat alueet rajautuvat tärkeään Tampereen Kaupista Kangasalan kes-
kustaan johtavaan viheryhteyteen. Lähijunaa ei rakennesuunnitelmassa ole
lainkaan merkitty kulkeväksi Tampereen itäpuolella vuoteen 2030 mennessä.
Vatiala tiivistyy kaavassa suunnitellun rakennesuunnitelman mukaisesti, mutta
aluevarauksia on merkitty toteutettavaksi myös vuoden 2030 jälkeen.

Tampereen kaupunkiseudun rakennesuunnitelmaa 2030 ollaan uudistamassa.
Uudeksi tavoitevuodeksi on asetettu vuosi 2040. Rakennesuunnitelman uu-
distaminen liittyy vahvasti myös käynnissä olevaan maakuntakaavaprosessiin.
Tavoitteet säilyvät pääosin samana kuin nykyisessä rakennesuunnitelmassa,
mutta uusiakin tavoitteita asetetaan. Uudistamistyötä tehdään vuorovaikut-
teisesti koko prosessin ajan. Seutuhallitus hyväksyi rakennesuunnitelmaluon-
noksen elokuussa 2014. Rakennesuunnitelmaehdotuksen on määrä valmistua
vuodenvaihteeseen 2014 mennessä.

Tampereen kaupunkiseudun rakennesuunnitelman 2040 luonnoksessa Vatia-
laan osoitetaan 3 000 uutta asukasta tiivistettävälle asuinalueille. Lentola on
osoitettu uudeksi aluekeskukseksi ja Vatialan lähipalvelukeskus on merkitty
Nattariin Kangasalantien varteen. Kangasalantie ja vt 12 on merkitty bussili-
ikenteen seudullisiksi laatukäytäviksi. Kehä 2 on linjattu Lentolaan, josta sitä
on määrä jatkaa Tarastenjärvelle. Kehälle on osoitettu kehäbussiyhteys, joka
suuntaa Lentolasta Kangasalan keskustaan. Uudessa rakennesuunnitelmassa ei
osoiteta enää raitiotietä Vatialan kautta Lamminrahkaan. Raitiotien linjaus on

osoitettu ensivaiheessa TAYS:lle ja toisessa vaiheessa Koilliskeskukseen. Li-
säksi rakennesuunnitelmassa on varauduttu raitiotien jatkamiseen Koilliskes-
kukselta Kangasalan keskustaan vuoden 2040 jälkeen, mutta tarkempi linjaus
jätetään vielä rakennesuunnitelmassa tutkimatta. Taajamajunalle on osoitettu
seisake Vatialaan, mutta seisakkeen tarkempaa paikkaa ei ole vielä määritetty.
Tarkemmassa selvitystyössä tulee olemaan mukana sijaintivaihtoehtoja sekä
Kangasalan että Tampereen puolelta.

Yleiskaavan toteutumisen tavoitevuosi on luonnosvaiheen jälkeen päivitetty
2030:sta 2040:een meneillään olevan rakennesuunnitelman päivittämisen mu-
kaisesti. Yleiskaavassa on osoitettu uutta asumista Vatialaan runsaammin kuin
nykyisen rakennesuunnitelman tavoitteissa on asetettu. Kehä 2:n aluevaraus
on esitetty kaavassa selvitysalueena. Myös taajamajunaliikenteen kehittäminen
on huomioitu kaavassa. Lentolan kaavamerkinnot toteuttavat alueen moni-
puolistamistavoitetta.

Ote Tampereen kaupunkiseudun rakennesuunnitelmaluonnoksesta 2040.

VATIALAN OSAYLEISKAAVA

4.4 TAMPEREEN KAUPUNKISEUDUN ILMASTOSTRATEGIA 2030, LIIKENNÄJÄRJESTELMÄN KEHITTÄMISOHJELMA TASE 2025 JA ASUNTOPOLIITTINEN OHJELMA 2030

Tampereen kaupunkiseudulla uuden asutuksen sijoittuminen, liikennejärjestelmän kehittäminen ja rakentamisen energiatehokkuus sekä erityisesti asumisväljyyden kehitys ovat keskeisiä haasteita energiankulutuksen kehitykselle. Vatialan osayleiskaava huomioi tiivistymisen ja rakennuskannan sijoittelun joukkoliikenneväylien varrelle, mutta rakentamistapaan ja rakennusten energiatehokkuuteen kaava ei ota kantaa.

Tampereen seudun liikennejärjestelmän kehittämisohjelma listaa kunnianhimoisesti tavoitteekseen vuoteen 2025 mennessä rajusti kasvaneen henkilöautoliikenteen kasvun pysäyttämisen ja kävelyn, pyöräilyn sekä joukkoliikenteen käytön tukemisen ja kasvattamisen. Vatialan halkaisee kaksi Tampereen ja Kangasalan välistä joukkoliikenteen laatuikäytävää, joiden saavutettavuusalueelle asutusta pyritään keskittämään. Lisäksi osayleiskaavassa on varauduttu Lamminrahkaan johtavaan joukkoliikenneyhteyteen sekä otettu huomioon mahdollinen seudullisesti palveleva lähijuna pysäkkivarauksena Holvastintien itäpuolella. Joukkoliikenneverkostolla on ollut huomattava merkitys Vatialan asuinalueiden sijoittelussa.

Tampereen kaupunkiseudun asuntopoliittisessa ohjelmassa varaudutaan kaupunkiseudulla 91 000 asukkaan väestönkasvuun. Asuinalueiden kehittämisen tavoitteena on arjen suvujuus: uusi asuntorakentaminen pyritään keskittämään lähinnä keskustoihin ja joukkoliikennekäytävän varsille nykyiseen yhdyskuntarakenteeseen, jolloin työpaikat, palvelut ja virkistysalueet ovat hyvin saavutettavissa. Asuntotuotantoa pyritään monipuolistamaan tarjoamalla erilaisia talotyyppisiä ja hallintomutoja. Kehyskuntien osalta keskeisimpiä tavoitteita on kohtuuhintaisten vuokra-asuntojen riittävä tarjonta sekä erityisasumisen kehittäminen. Myös Vatialassa tavoitteena on monipuolinen asuntotuotanto.

4.5 KUNTASTRATEGIA 2020

Vatialan osayleiskaavassa voi nähdä Kangasalan kunnan strategian tavoitteita. Erityisesti omaleimaisen identiteetin luomiseen vaikuttaa aluetta halkova ja lankulkupainotteinen vyöhyke. Seuraavassa otteita strategiasta:

1. Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on kunnan keskeinen tehtävä. Palvelutuotannon painopiste on ennaltaehkäisyssä, asiakas/asukaslähtöisyydessä ja omatoimisuudessa sekä toimintakyvyn ja yhteisöllisyyden vahvistamisessa.
2. Kangasala on kasvava, kehittyvä ja vetovoimainen osa Tampereen kaupunkiseutua. Monipuolisen elinkeinoelämän kasvulle ja kehitykselle turvataan hyvät edellytykset.
3. Palvelujen tarpeen kasvaessa kuntatalouden hallitseminen nähdään sekä haasteena että mahdollisuutena. Taloudenhoidon tavoite on kehittää ja tukea kuntalaisten hyvinvointia.

VATIALAN OSAYLEISKAAVA

**5 OSAYLEISKAAVAN VAIKUTUKSET JA KEINOT
HAITALLISTEN VAIKUTUSTEN VÄHENTÄMISEKSI**

Vaikutusten arviointi on laissa määritelty osa osayleiskaavasuunnittelua. Sen tehtävänä on tukea suunnitelmien valmistelua ja parantaa päätöksenteon laatua, sekä vähentää ja ehkäistä kaavan haitallisia vaikutuksia. Osayleiskaavan mahdollisia vaikutuksia on tutkittu jo luonnosvaiheessa, jolloin vaikutuksia on vertailtu rinnakkain ns. nollavaihtoehtoon kanssa luonnosraportissa. Nollavaihtoehtona (VE 0) käytettiin nykyisin alueella vaikuttavaa oikeusvaikutuksetonta taajamien osayleiskaavaa vuodelta 2000 ja sen viitoittamaa kehitystä. Kaavaehdotuksen vaikutuksia arvioitiin ehdotusvaiheen raportissa. Seuraavissa kappaleissa tutkitaan hyväksyttävän kaavan mahdollisia vaikutuksia.

5.1 ALUE- JA YHDYSKUNTARAKENTEELLISET VAIKUTUKSET**Väestönkehitys**

Kaavan lähtökohtana on rakennesuunnitelman päivistyksen mukainen tavoite 3 000 asukkaan väestönlisäyksestä vuoteen 2040 mennessä. Kaava mahdollistaa siten huomattavan väestönkasvun kaava-alueella. Samalla suunnitelma vähentää hajakenttämisen painetta, kun taajamaan osoitetaan runsaasti monipuolista asumista. Alueiden toteuttamisen ajoituksessa epävarmuutta aiheuttaa mm. yksityinen maanomistus.

Yhdyskuntarakenne ja maankäytön laajuus

Uusi asutus sijoittuu tiiviisti nykyisen asutuksen lomaan sekä reunamille, jolloin maankäyttö jää edelleen melko monipuoliseksi. Julkisen liikenteen verkoston kehittyminen on verrannollinen asutuksen ja palveluiden sijoittumiseen. Julkiselle liikenteelle muodostuu parempia edellytyksiä nauhataajaman tiivistyessä riittävälle tasolle. Vatialan paikallistason aluekeskus kehittyy toiminnoiltaan sekoittuneeksi. Kahtia jakautuneen keskuksen Kangasalan tien varren asema

vahvistuu ja selkiytyy, Nattarin pää jää myös keskustatoimintojen paikaksi, mutta asemaltaan heikommaksi. Julkisia palveluita on mahdollisuus jonkin verran laajentaa. Alueelle ei jää juurikaan varaa enää laajentaa asumisen alueita, koska muuten alueen jo nyt melko vähäiseksi jäävät viher- ja virkistysalueet pienenevät liian paljon ja todennäköisesti myös pirstaloituvat.

Suhde ympäröiviin alueisiin

Vatialan kasvu tukee nauhataajamarakennetta. Rakenne täydentyy merkittävästi Tampereen rajalle päin mentäessä. Alueen taajamarakenteen täydentäminen tukee myös Lamminrahkan alueen kehitystä, kun uutta asutusta tulee huomattavasti aivan Lamminrahkan tuntumaan uuden eritasoliittymän yhdistäessä alueita. Lentolan kauppa-alue sijoittuu yhdyskuntarakenteen sisään. Lentolan kaupallisen keskittymän kehittämisen myötä myös Lentolan teollisuusalue saa entistä parempia synenergiahyötyjä. Samoin Kallion teollisuusalue kytkeytyy selkeämmin muuhun työpaikka- ja palvelurakenteeseen.

Asuminen

Uusien asuinalueiden painopiste on Mannakorven ja Lemetyn sekä Pitkäjärven alueilla. Kangasalan tien varsi tiivistyy. Uusiin asukkaisiin varaudutaan myös Lentolassa ja Vatialan tien varrella. Veturin teollisuusalue muuttuu vähitellen osittain asuinkäyttöön. Nykyiset asuinalueet vähitellen tiivistyvät varsinkin joukkoliikenteen läheisyydessä. Alueen talotyyppijakauma monipuolistuu tiivistyvien ja uusien asuinalueiden ansiosta. Erityisesti palvelukeskittymien läheisyydessä lisääntyvä uusien kerrostalohuoneistojen tarjonta vaikuttanee omakotitaloalueiden sukupolven vaihdokseen.

Työpaikat

Työpaikka-alueiden painopiste siirtyy lähemmäksi valtatie 12. Työpaikkarakentamista tulee jonkin verran lisää, mutta alueen asukasluvuun nähden kuitenkin vähän. Työpaikkarakenne monipuolistuu. Kangasalan tien varren

VATIALAN OSAYLEISKAAVA

työpaikat vähenevät, mutta suunnitteilla olevat Aseman teollisuusalue sekä Mannakorven ja Lamminrahkan työpaikka-alueet kompensoivat tätä.

Virkistys ja luonto

Metsät ja pellot vähenevät mutta ne muodostavat yhtenäisen rakenteen. Näin turvataan ekologiset käytävät. Mannakorvessa muutos metsäalueesta asuinalueeksi on suurin. Ulkoilureittien yhtenäisyys ja monipuolisuus sekä pääsy kaava-alueen ulkopuolisille virkistysalueille varmistetaan, jolloin virkistysalueiden osat voidaan osoittaa mahdollisimman tehokkaasti ulkoilulle ja virkistykselle ja toisaalta säästää muita alueiden osia liialliselta kulutukselta.

Yhdyskuntatekniset verkostot ja energiahuolto

Uusia sisäisiä verkostoja on tarpeen rakentaa uusille asuinalueille: Päätiät ja -verkostot ovat kuitenkin lähellä valmiina. Osa asuinrakentamisesta sijoittuu olemassa olevan verkoston piiriin, jonka kantokyky on kuitenkin jo nyt hyvin lähellä maksimia (mm. hulevedet). Uuden mahdollisen lämpölaitoksen rakentaminen Veturitien alueelle huomioidaan asuinalueen suunnittelussa.

5.2 VAIKUTUKSET TYÖPAIKKOIHIN JA PALVELUIHIN

Tiivis, kävely-yhteyksiin perustuva taajamaraitti ja yhteyden kehittäminen raitilta Pitkäjärven koululle ja Kangasalantien varren ostoskeskukselle mahdollistavat palveluiden sijoittamisen lähelle käyttäjiä: Lamminrahkan palveluihin on Mannakorvesta lyhyt matka.

Kaiken kaikkiaan alueen asukasmäärän kasvun myötä tarve palveluille alueella kasvaa. Kaupallisten palveluiden osalta kaavan vaikutukset ovat pääasiassa myönteisiä niin yksityisten palveluntuottajien kuin kunnan näkökulmasta, kun potentiaalisten asiakkaiden ja työpaikkojen määrä kasvaa. Julkisten palveluiden tarpeen kasvu aiheuttanee myös kielteisiä vaikutuksia, mikäli palvelutarpeeseen ei pystytä vastaamaan riittävällä tasolla. Toisaalta odotettavissa on myönteisiä vaikutuksia uusista julkisista palveluinvestoinneista.

Työpaikat

Mannakorven uusi työpaikka-alue tuo monipuolisesti lisää työpaikkoja alueelle. Valtatien ja Vatialantien risteuksen reservialue on ajateltu toteutuvan vuoden 2040 jälkeen, jolloin työpaikkojen määrä lisääntyy sillä alueella merkittävästi. Julkisten palvelujen tuottaminen kasvattaa myös työpaikkojen määrää. Veturitien alueelta työpaikkojen määrä vähitellen pienenee. Linkosuon leipomolle varataan laajenemistilaa. Lentolan kaupallisten palveluiden laajeneminen lisää työpaikkoja.

Päivähoito

Päivähoitopalvelun tarve tulee kasvamaan huomattavasti nykyisestä. Kaavassa on osoitettu runsaasti vaihtoehtoja uusien päivähoitotilojen rakentamiseen: Vatialantien joukkoliikenteen laukukäytävän varrelle on mahdollista toteuttaa 6-osastoinen päivähoitoyksikkö. Yksikkö voi sijoittua myös Mannakorventien joukkoliikennereitin varrelle. Molemmat ratkaisut voivat vähentää omien autojen käyttöä. Myös Kangasalantien varteen on varattu lähipalveluille tilaa.

VATIALAN OSAYLEISKAAVA

Koulut

Koululaisille tarvitaan lisää opetustiloja. Pitkäjärven ja Vatialan koulun tonteilla on jonkun verran mahdollista tehdä uusia laajennusjärjestelyjä. Vatialan alueelta ei välttämättä ole mahdollista tarjota kaikkia koulutiloja vaan osa koulumatkoista voi myös suuntautua alueen ulkopuolelle, jolloin matkat voivat pidentyä. Yleiskaavassa ei päätetä koulutilojen määrästä tai oppilaaksiotto-alueista.

Vanhuspalvelut

Lähipalveluiden ja keskustatoimintojen alueet mahdollistavat uusien palveluiden, mm. päiväkeskuksen, sijoittamisen. Kävelyakseli tarjoaa turvallisen ja viihtyisän jalankulkuyhteyden palveluiden välillä. Erityisasuntoja voidaan toteuttaa mm. yleiskaavan asuinalueille. Esteettömyyttä toteutetaan tarkemmassa suunnittelussa.

Terveyspalvelut

Palvelutarve lisääntyy asukasmäärän kasvun vuoksi. Terveysasemaa on mahdollista jonkin verran laajentaa. Terveyspalveluiden muutokset riippuvat ratkaisuksista, joita tehdään kunnan muun terveyspalveluverkon osalta.

Vapaa-ajan ja liikuntapalvelut

Kirjasto ja nuorisotilat ovat juuri valmistuneet. Liikuntapaikoille tulee enemmän käyttäjiä ja kysyntä vapaa-ajanviettovaihtoehtojille kasvaa. Koulujen yhteydessä liikuntapaikat voivat säilyä. Pitkäjärven koulun yhteyteen jää melko paljon tilaa liikuntapaikoille. Latureitti muuttuu eri paikkaan.

Kaupalliset palvelut, liikerakentaminen

Alueen kaupallinen mitoitus vastaa alueen ostovoiman kasvua vuoteen 2030 asti tarkasteltuna. Tilaa vievän kaupan painopiste Lentolassa vahvistuu. Lentolan kehittyminen ei uhkaa Tampereen itäosien muiden kaupan keskittymien kehittymistä, mutta lisärakentaminen on edellytys Lentolan säilymiselle kilpailukykyisenä. Kaupallisten palveluiden vahvistumisella saattaa olla sen sijaan vaikutuksia Kangasalan keskustan palveluihin. Lentolan alue on erityisesti kunnan länsiosien kaupan palveluiden kannalta tärkeä alue, mutta se palvelee myös laajemman alueen paljon tilaa vaativaa kauppaa ja eräitä erikoistavarakaupan alueita. Tilaa vievä kauppa sijoittuu yhdyskuntarakenteen sisään. Asuntorakentaminen Lentolaan tukee sen palveluita. Kaupallisia vaikutuksia on arvioitu Lentolan alueen asemakaavan muutoksen pohjaksi laaditussa kaupallisessa selvityksessä (Santasalo 2008), jota on päivitetty 14.1.2010.

Vatialan paikallistason aluekeskus vahvistuu, mutta se on edelleen hajautunut. Kangasalantien ja Vatialantien risteyksen keskus on kehittynyt voimakkaammin kuin Nattarin ostari. Nattarinraitin läheisyyteen sijoittuvien palveluiden toimintaedellytykset paranevat kävelyakselin kehittymisen myötä. Kävelyalueen viihtyisyyden ja sujuvuuden parantamista paikallistason aluekeskuksen osien välillä kehitetään. Linkosuon ja Lemetyn alueelle voi muodostua uusi paikallis-keskus joukkoliikenneyhteyden varteen.

5.3 LIIKENTEELLISET VAIKUTUKSET

Vatialan osayleiskaavasta on laadittu Liikenteellisten vaikutusten arviointi luonnosvaiheessa ja ehdotusvaiheessa 2013 (A-insinöörit Suunnittelu Oy).

Vatialan osayleiskaava toteuttaa ja tukee kestävästä yhdyskuntasuunnittelusta hyvin: asuin- ja työpaikka-alueiden sijoittelu mahdollistaa hyvien joukkoliikenneyhteyksien tarjoamisen ja tärkeimmät palvelut sijoittuvat suhteellisen lähelle asumista. Autoton elämäntapa alueella on arjessakin mahdollista.

VATIALAN OSAYLEISKAAVA

Tampereen seudun MAL-sopimuksessa on todettu, että ”Vatiala eheyttää yhdyskuntarakennetta olemassa olevaa rakennetta tiivistämällä ja yhdyskuntatekniikkaa hyödyntämällä. Alue sijoittuu joukkoliikenteen laatukäytävälle.” Osayleiskaava osaltaan toteuttaa MAL-sopimuksen tavoitteita hyvin.

Osayleiskaavalla ratkaistaan liikenneverkon ongelmia: kävelyn ja pyöräilyn verkkoa täydennetään ja verkon hierarkiaa selkiytetään. Myös ulkoilureittien verkostoa täydennetään. Merkittävä asukasmäärän kasvu lisää alueen liikennemääriä. Kasvun suuntautuminen yksityisautoliikenteeseen, joukkoliikenteeseen sekä jalankulkuun ja pyöräilyyn riippuu myös laajemmista seudullisista ja valtakunnallisista tekijöistä, trendeistä ja politiikasta. Kehityksen suuntaa on arvioitava myös jatkosuunnittelussa määritettäessä tarkemmin yksittäisten liittymien ennustetilanteen toimivuusongelmia ja päätettäessä mahdollisesti tarvittavista toimenpiteistä.

Kävelijät

Kävelyakselin laatukäytävä ja kävelyreittien laadukkuus houkuttelevat jalankulkijoita ja ulkoilijoita. Alueen kävelyreitistö jäsentyy selkeämmäksi ja uusia reittejä muodostuu uusien asuinalueiden myötä. Reittejä joukkoliikennepysäkeille ja Tampereen suuntaan kehitetään.

Pyöräilijät

Pyöräreitistö selventyy ja integroituu Tampereen reitistöön. Seudulliseen pyöräilyn laatukäytävään panostetaan. Työmatkapyöräilyn määrän on mahdollista lisääntyä mm. liityntäpysäköinnin kehittyessä. Uusilta ja täydennettäviltä asuinalueilta osoitetaan sujuvat ja jatkuvat pyöräreitit palveluihin ja muihin taajamanosiin.

Henkilöautot/katuverkko

Alueen läpiajoliikenne vähenee Lahdentien (Vt 12) kehittyessä nelikaistaiseksi,

mutta ajoneuvoliikenne lisääntyy silti asukasmäärän kasvaessa. Uusille asuinalueille tarvitaan uusia kokoojakatuja. Ajoneuvoliikenne lisääntyy varsinkin Vt:llä 12 sekä Vatialantien jatkeen vuoksi Vatialantiellä. Uusi eritasoliittymä parantaa yhteyksiä Lemetyn alueella. Samalla Mannakorventie rakentuu läpikulkuyhteydeksi vt:lle 12, mikä lisää Mannakorventien liikennemääriä. Asukasmäärän kasvaessa autoliikenteen määrä Kangasalantiellä, Holvastintiellä ja Vatialantiellä lisääntyy jonkin verran. Liikennettä rauhoitetaan eri toimien, esimerkiksi kiertoliittymien avulla.

Joukkoliikenne

Linja-autot

Vatialan linja-autoliikenne on kehittynyt huomattavasti kesällä 2014 linjan I jatkaessa nyt Lentolaan asti. Matkamahdollisuudet Tampereelle Teiskontien suuntaan paranevat. Lentolasta muodostuu bussiliikenteen solmukohta ja vaihtopaikan merkitys tulevaisuudessa vielä kasvaa. Tavoitteena on joukkoliikennekäytävän siirtyminen tulevaisuudessa myös Holvastintielle, jolloin Vatialan keskiosa on paremmin julkisen liikenteen vaikutuspiirissä. Bussiliikenteen pikayhteyksien kehittyessä valtatiellä palvelutaso paranee tulevaisuudessa entistään. Liityntäpysäköinnin kehittäminen lisää bussilinjojen houkuttelevuutta.

Raitiotie

Jos raitiotie kulkee tulevaisuudessa Koilliskeskukselta Kangasalan keskustaan, voi kaava-alue sijoittua joltain osin raitiotien vaikutuspiiriin. Tällöin vaikutuspiiriin kuuluvien asukkaiden kulku Tampereen keskustaan nopeutuu ja kulku Tampereen keskustaan voi olla helpompaa kuin Kangasalan keskustaan.

Lähijunavaraus

Vatialassa varaudutaan mahdolliseen lähijunaan ja seisakkeeseen tulevaisuudessa. Seisake ei välttämättä sijoitu Vatialaan lainkaan. Kulkuyhteydet paranevat lähinnä Tampereen keskustan ja Pirkkanmaan pohjoisosien välillä. Lähijunan seisakkeen läheisyyteen tulee uutta asutusta ja sen sijainti on Vatialassa keskeinen, mitkä lisäävät lähijunan toimintaedellytyksiä.

VATIALAN OSAYLEISKAAVA

Virkistys- ja ulkoilureitistö

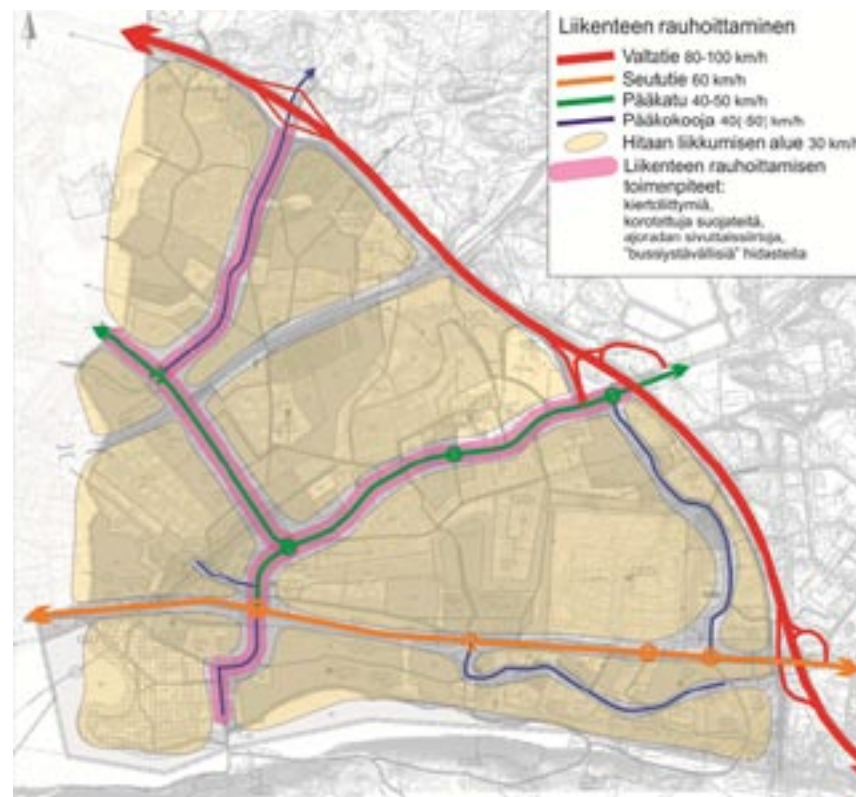
Ulkoilureitistön saavutettavuus paranee jonkin verran. Pitkäjärven ympäri kulkeva ulkoilureitti monipuolistaa reitistöä ja houkuttelee lisää ulkoilijoita liikkumaan. Suurimmat virkistysalueet pienenevät (mm. Mannakorven metsäalueen tiheä polkuverkosto ja Lemetyn alue), mutta alueiden halki jää edelleen kulkemaan muutamia virkistysreittejä. Liutussa Kaarinanpolku siirtyy luonnonmukaisemmalle reitille.

Liikenneympäristön turvallisuus ja viihtyisyys

Liikenneturvallisuuden kannalta jatkosuunnittelussa ja valittavissa ratkaisuissa on tarkemmin otettava huomioon tietyt erityiskohteet, kuten koulut, päiväkodit, liikuntapaikat, ja palvelut. Tuleva katuyhteys Ruutanasta Vatialantielle tuo paineita Vatialantiellä läpiajoliikenteen lisääntymiseen. Tämä edellyttää Vatialantien nopeusrajoituksen laskun 40 km/h:iin ja matalaa nopeustasoa tukevia toimenpiteitä. Läpiajoliikenteen vähentäminen parantaa liikenneturvallisuutta, liittymien toimivuutta ja asuinalueiden viihtyisyyttä. Myös muilla vilkkaimilla väylillä kierto liittymät ja nopeustason laskeminen vaikuttavat merkittävästi tavoitteeseen liikenneturvallisuuden parantamisesta. (Liikenteellisten vaikutusten arviointi 2013, A-insinöörit Suunnittelu Oy).

Liikenneturvallisuus on haaste kävelyakselin ja Holvastintien risteyksessä, missä tällä hetkellä on hidasteet. Liikennemäärän kasvaessa nykyinen hidaste voi osoittautua riittämättömäksi keinoksi liikenneturvallisuuden säilyttämiseksi. Myös Karin-Heikin tiellä on liikenne suunniteltava erityisen huolella liikenne-riskien välttämiseksi. Tie yhdistää kävelyakselin ja Pitkäjärven koulun, ja sitä pitkin kulkee myös suosittu Tampereelle jatkuva pyöräreitti.

Viihtyisän ja toimivan liikkumisympäristön kehittäminen kaavan tavoitteiden mukaisesti kannustaa liikkumaan kävellen tai pyörällä tai kävelemään joukko-liikenteen pysäkillä.

Liikenteen rauhoittaminen. A-insinöörit Suunnittelu Oy.

VATIALAN OSAYLEISKAAVA

5.4 YMPÄRISTÖVAIKUTUKSET

Hulevedet ja pohjavesi

Vatialan alueelta on teetetty kaksiosainen hulevesiselvitys. Ensimmäinen osa listasi tämän hetkiset ongelmapaikat ja arvioi ojaverkoston riittävyyden rakennetun ympäristön kasvaessa. Paikallisia hulevesiongelmia esiintyy jo nyt ja ajoittain tulvivia oja on tällä hetkellä muutamia. Vatiala ei ole pohjavesialuetta.

Osayleiskaava vähentää rakentamattomia alueita. Hulevesiongelmien tulevat lisääntymään, jos uusilla alueilla ei käsitellä hulevesiä kortteli- tai tonttikohdasta. Uusia alueita ei ole mahdollista yhdistää nykyiseen verkostoon, koska sen kuormituskyky on jo nyt koetuksella. Toisen selvitysosien mukaan annettavien suositusten ja määräysten noudattaminen lieventää rakentamisesta aiheutuvia vaikutuksia. Hulevesien pääreitit otetaan suunnittelussa huomioon. Kangasalan tien molemmin puolin varattavat hulevesien viivytysalueet vähentävät Kaukajärven kuormitusta. Samoin Pitkälänjoen johtavien hulevesien hallintatoimien parantaminen vähentää Pitkälänjoen kuormitusta.

Melu

Meluselvityksen mukaan melutasot nousevat ohjearvojen yläpuolelle monilla alueilla. Valtatien 12 odotetaan tulevaisuudessa kasvavan nelikaistaiseksi. Tien jo nykyisellään aiheuttama meluhaitta tulee kasvamaan. Valtatien läheisyydessä on melun vaikutuspiirissä paljon asukkaita. Liikenteen meluhäiriöt kasvavat Mannakorven nykyisillä asuinalueilla.

Autoliikenteen lisääntyminen lisää jonkin verran yleistä melua erityisesti pääteiden ympäristössä, mutta myös alueen sisällä, niin Holvastintien kuin Vatiantienkin, eritoten Vatiantien jatkeen rakentuessa. Joukkoliikenteen yhteyksien parantaminen Holvastintien, Vatiantien ja Lentolassa vähentää

auton tarvetta, mutta lisää samalla melua tien varrella. Myös raideliikenne niin kauko- kuin lähijunien osalta aiheuttaa melua sekä tärinää, joka on otettava huomioon.

Melua voidaan torjua rakentamalla tienvarsi asuntorakentamisella tai työpaikkarakentamisella muurimaiseksi. Erilaiset suojavyöhykkeet ja meluvallit ovat myös keinoja melun hallintaan. Kangasalan tien meluhäiriöt voivat vähentyä, jos tien varren uusi asutus suojaa taakse jäävää asuinalueita. Veturitien teollisuusalueen meluhäiriöt vähenevät vähitellen. Uusi biolämpölaitos voi lisätä raskaasta autoliikenteestä aiheutuvaa melua Veturitien alueella. Nopeusrajoitusten alentamisella voidaan vähentää liikennemelusta aiheutuvia häiriöitä koko kaava-alueella.

Luontoarvot

Arvokkaimmat luontoalueet säilyvät. Metsäalueet pienenevät rakentamisen myötä. Rakentamisen tiivistämisessä ekologiset yhteydet heikkenevät joillakin alueilla, mutta säilyvät ainakin kapeina yhtenäisinä käytävinä tai omakoti-alueiden kautta kulkevin. Joukkoliikenteen varrelle tavoiteltu tiivis asuminen aiheuttaa tasapainoilua ekologisten yhteyksien säilymisessä ja asumisen sijoittamisessa. Toisaalta tiiviissä asumisessa myös virkistysyhteyksien turvaaminen on entistä tärkeämpää. Säilyvillä metsäalueilla on kulumisriski, jota vältetään liikkumisen ohjaamisella merkityille poluille. Metsäalueiden vähentäminen lisää tarvetta hulevesien hallintaan korttelialueilla.

Ilmastonmuutos

Kaava eheyttää yhdyskuntarakennetta. Asumista ohjataan joukkoliikenteen laatuikäväiden vartein ja mahdolliseen lähijunapysäkkiin varaudutaan. Joukkoliikenteen yhteydet paranevat, jolloin autoriippuvuuden ja päästöjen on mahdollista vähentyä. Vatiantien sisällä jalkaisin tai pyörällä liikkuminen on nopeampaa ja helpompaa kuin omalla autolla. Kävely- ja pyöräreitien sekä lähiympäristön laatua parannetaan kriittisissä kohdissa.

VATIALAN OSAYLEISKAAVA

Toimintojen sekoittuneisuus pysyy suunnilleen nykyisellään. Ihmisten liikkumistarve Vatialan ulkopuolelle säilynee suhteellisen suurena, sillä alueen painotuksessa asumiselle työpaikat sijaitsevat kauempana. Palveluverkoston kehittäminen asutuksen yhteyteen vähentää liikkumisen tarvetta. Kaava mahdollistaa erilaisten palvelujen sijoittamisen kävely- ja pyöräilyetäisyydelle asumisesta ja lähelle joukkoliikennettä. Lentolassa uudet asuinkorttelit sijoittuvat palveluiden ja työpaikkojen yhteyteen. Palvelut taas edellyttävät säteelleen riittävän tiivistä asukasmäärää. Näin siis oikein toteutettu taajamien tiivistyminen parantaa niiden tarjoamia palveluita ja viime kädessä nostaa asumisen tasoa.

Paikalliset ilmasto-olosuhteet huomioiden voidaan asumista sijoittaa energiataloudellisesti edullisiin paikkoihin. Viljelypalstojen totetussa voidaan ruokaa tuottaa asuinpaikan lähellä. Mannakorven metsäalueiden pieneneminen vähentää hiilinielua.

Vaikutukset maisemaan, taajamakuvaan, rakennettuun ympäristöön ja kulttuuriperintöön

Asukasluvun kasvaessa voimakkaasti rakennettu ympäristö muuttuu väistämättä. Valtakunnallisesti arvokas Vatialan siunauskappeli ja hautausmaa jäävät ennalleen. Suojelurajauksen sisäpuolella kulkevien reittien ja alueen reunaan muodostuvan asumisen suunnitelmat on mahdollista sovittaa hautausmaan puustoiseen ympäristöön.

Vatialassa on paljon agraarimaisemaa, joka asutuksen tiivistyessä vähenee. Tärkeimmät peltoalueet Vatialassa säilyvät pääosin avoimena. Niiden keskellä sijaitsevat muinaisjäännokeksi määritelty kylätontin osa ja kaksi alueen arkeologisiksi kulttuuriperintökohteiksi määriteltyä kylätonttialuetta on mahdollista säilyä. Avoimia näkymiä säilyttämällä pidetään Vatialan kantatiloja, Raatalaa ja Lemettyä mukana alueen kehityksessä. Kantatilojen suuntaan olevat näkyvät säilyvät ja siten vaalivat niitä osana kehittyvää taajamakuva. Selvityksen mukaiset vähäisiä muutoksia kestävä peltoalueet pienenevät huomattavasti.

Kaava nostaa esiin alueen arvoja pääosin kulttuuriympäristöselvityksen mukaisesti ja pyrkii säilyttämään niitä. Nykyisten, eri ikäisten asuinalueiden arvokkaita ominaispiirteitä korostamalla ja säilyttämällä tiivistäminen voi kohentaa alueen arvoja ja identiteettiä. Riskinä on alueelle sopimattomien suunnitelmien toteuttaminen ja kulttuuriperinnön hukkuminen muun rakenteen sekaan.

Kävelyakselin eli taajamaraitin vahvistaminen on keino parantaa taajamakuva ja nostaa lähiympäristön laatua. Kulttuuriperintöä voidaan vaalia parhaiten ottamalla se mukaan yhdyskunnan kehitykseen. Kävelyakselin varren suojellut rakennukset ja pihapiirit ovat läsnä ihmisten arkielämän kokemuksissa.

Jo nyt voimakas ajallinen kerroksellisuus alueella voimistuu. Uusilla asuinalueilla tavoitellaan monipuolista rakennettua ympäristöä. Kangasalantien varressa risteysalueiden korostaminen ja laadukkaan rakentamisen toteuttaminen parantavat tien varren jäsentymistä ja kerroksellista, kaupunkikuvallista kokonaisuutta.

5.5 TALOUDELLISET VAIKUTUKSET

Rakentamista osoitetaan runsaasti olemassa olevien verkostojen ja palveluiden yhteyteen, mikä on edullista. Kunnalle koituu kuitenkin uusien asuinalueiden sisäisen yhdyskuntatekniikan rakentamisesta kuluja. Kulut jakautuvat kuitenkin pitkälle aikajaksolle, kun alueiden toteuttaminen tapahtuu vähitellen. Samoin kunnallisten palveluiden järjestäminen (päiväkodit, koulut, kirjasto, liikuntapalvelut, vanhuspalvelut) tulee hoitaa asukasluvun kasvun mukaisesti. Vatialan määrätietoinen kehitys pitää sen kuitenkin vetovoimaisena asuinalueena, ja vaikutukset yksityistalouteen ovat positiivisia.

5.6 IHMISIIN KOHDISTUVAT VAIKUTUKSET

Vatialan alue sijaitsee vilkkaalla paikalla Kangasalan keskustan ja Tampereen välissä. Tämä tekee siitä vetovoimaisen asuinpaikan työssäkäyville. Huolimatta hyvistä liikenneyhteyksistään Vatiala on nykyisellään voimakkaasti asumi-

VATIALAN OSAYLEISKAAVA

seen painottunut ympäristö. Kaava ei merkittävästi muuta tätä perusasettelmaa. Alueen heterogeenisyys kuitenkin edelleen säilyy uuden ja monipuolisen asuntorakentamisen sijoittuessa nykyisten alueiden lomaan.

Ikäjakaumasta voidaan päätellä, että pyörällä ja jalkaisin liikkuvia lapsia ja nuoria on alueella paljon. Toisaalta myös ikääntyvä väestö on jalankulkupainotteista. Kaavassa jalankulkua ja pyöräilyä on korostettu: reittejä on paljon ja ne yhdistävät palvelut, leikki- ja liikuntapaikat sekä koulut. Lisäksi ne yhdistävät Vatialan ympäröivään luontoon. Näin reiteillä on monenlaisia käyttäjiä eri aikoihin päivästä.

Kohtaamispaikkojen muodostaminen kävelyakselin varrelle ja palvelukeskittämiseen aktivoi ihmisiä ja ehkäisee syrjäytymistä. Monipuoliset lähipalvelut ovat lähellä ja hyvin saavutettavissa. Lähiympäristön kehittämiseen annetaan tavoitteita. Tarkemmassa suunnittelussa kohennetaan kaupunkikuvaa, esteettömyyttä, turvallisuutta sekä vähennetään pääkatujen estevaikutusta. Lahdentien estevaikutus vähenee uuden eritasoliittymän myötä. Junaradan estevaikutus säilyy ennallaan. Toimiva joukkoliikenne edistää asukkaiden aktiivista elämää. Bussipysäkeille ja muihin palveluihin pääsee kulkemaan turvallisia ja yhtenäisiä reittejä pitkin.

Monipuoliset virkistysmahdollisuudet tukevat asukkaiden hyvinvointia. Uudet alueet vähentävät Vatialan metsiä lähinnä Mannakorvessa, jossa nykyisin laaja metsäalue muuttuu asuinalueeksi. Yleiskaava säilyttää Lempoisten metsäalueen ja sinne siirtyvän latureitin, joka jatkuu valtatie pohjoispuolelle. Yhteydet Lamminrahkaan säilyvät. Yleiskaava säilyttää myös yhteyden Kaukajärven ja Pitkajärven eteläpuoliselle alueelle sekä mahdollistaa Pitkajärven ympäri kiertävän polkuverkoston kehittämisen.

Asuinympäristö muuttuu vähitellen lähialueiden rakentuessa. Fyysisten muutosten lisäksi alueen vilkkaus lisääntyy vähitellen rakentamisen ja uusien asukkaiden myötä. Nykyisillä asukkailla tiivistymiseen ja muihin muutoksiin sopeutuminen vaatii aikansa. Toteutusvaiheeseen pääseminen kuitenkin kestää, sillä

asiat ratkaistaan tarkemmin asemakaavoituksessa. Riippuen paikasta muutokset ovat hyvin vähäisiä tai melko suuria. Tiivistyminen tulisi tehdä ympäristön ehdoilla ja siihen sopeuttaen.

Muutos voi olla Vatialassa asukkaille mahdollisuus. Luonnosvaiheen asukkaiden mielipiteet on otettu huomioon, mutta kaikissa paikoissa niitä ei ole voitu noudattaa. Liutussa on tavoitteena kehittämisprojekti yhdessä asukkaiden kanssa, jolloin yhteisöllisyys alueella voi kasvaa.

Raatalan peltoa vuonna 2010.

VATIALAN OSAYLEISKAAVA

6 OSAYLEISKAAVAN TOTEUTTAMINEN

Osayleiskaavan toteuttaminen tapahtuu pääosin asemakaavoituksen myötä, jota yleiskaava ohjaa. Yleiskaavan tavoite on, että kaava olisi pääosin toteutunut vuoteen 2040 mennessä. Kaavassa on erikseen osoitettu asuin- ja työpaikka-alueet, jotka jäävät reserviksi toteutumaan pääosin tai kokonaan vasta vuoden 2040 jälkeen. Aluksi täydennetään nykyisten bussireittien varsia ja myöhemmin uuden Mannakorven joukkoliikenneyhteyden vaikutusalueita.

Uusien latu- ja ulkoilureittien sijainti ja toteuttaminen sovitaan maanomistajien kanssa alueilla, jotka jäävät ensi vaiheessa asemakaavan ulkopuolelle.

Yksityisten omistamilla alueilla, joille yleiskaavassa osoitetaan täydennysrakentamista, noudatetaan kunnan maapoliittisessa ohjelmassa (hyv. 2010) hyväksytyjä periaatteita.

Yhdyskuntarakenteen riskianalyysi (YRI):

Aluevarausten toteuttamisjärjestys ja ajoitus määritellään kunnan maankäytön ja palveluverkon toteuttamisohjelmissa. Hankkeiden toteutusaikataulut ratkaistaan vuosittain talousarviokäsittelyssä. Uusilla alueilla voi olla haasteellista muodostaa järkeviä kokonaisuuksia, kun maanomistus on pirstaleista ja pääosin yksityisessä omistuksessa. Myös alueiden toteuttamisen ajoituksen arviointi voi olla tällöin hankalaa. Rakentamisaluevarausten mitoitus on suurempi kuin väestöennuste liittyen epävarmuustekijöihin, esimerkiksi joukkoliikenneratkaisuihin tai yksityiseen maanomistukseen.

Vatialassakin tavoitteena on asuntotuotannon monipuolisuus, mutta hallintamuoto, esimerkiksi tuetun asumisen osalta, ratkaistaan vasta toteutusvaiheessa.

Jos kunnan tai seudun kehitys on ennakoitua hitaampaa, joukkoliikenteen reitien toteuttaminen voi hidastua. Jos kehitys on nopeampaa, julkisten palveluiden määrä ei välttämättä riitä. Samoin uhattuna on teollisuus- ja työpaikkatonttien riittävyys ja monipuolisuus koko kunnan tasolla.

Uusien liikenneyhteyksien rakentamisaikataulu vaikuttaa myös asuinalueiden toteutukseen. Raitiotietä ja lähijunaa koskevat päätökset tehdään Tampereella ja seudullisena, joihin ei voi kunta yksinään vaikuttaa. Liikenneympäristön parantamiseen liittyvien investointien ajoituksen viivästyminen voi uhata liikenteen toimivuutta, viihtyisyyttä ja turvallisuutta liikennemäärien kasvaessa Vatialassa. Lamminrahkan eritasoliittymä on tarkoitus rakentaa vuoteen 2020 mennessä. Kadun rakentaminen samassa yhteydessä Holvastintielle helpottaisi Mannakorven autoliikenteen ohjautumista valtatielle ja Lamminrahkan palveluiden käyttöä.

Virkistysalueiden suunnittelu ja hoito korostuvat väestömäärän kasvaessa ja maaston kulumisen kasvaessa. Laajoja, aktiiviseen virkistykäyttöön soveltuvia alueita jää alueelle niukasti. Liito-oravareittien huomioonottaminen on tärkeää tarkemmassa suunnittelussa.

VATIALAN OSAYLEISKAAVA

7 SELVITYKSET

Kaavaprosessia varten on teetetty seuraavia selvityksiä:

LIIKENNESELVITYS 2010 ja 2013
(A-Insinöörit/Juha Vehmas)

ARKEOLOGISEN SELVITYKSEN TÄYDENTÄMINEN 2013
(Mikroliitti Oy / Hannu Poutiainen, Timo Sepänpää ja Jasse Tiilikkala)

MELUSELVITYS 2013
(Ramboll Finland Oy/ Aura Salmela)

VATIALAN UUSI-PEKAN PERINNEBIOTOOPIN MAASTOTARKISTUS 2013
(FCG Consulting Group / Marja Nuottajärvi)

Lamminrahkan – Lemposenhaan – Ruutanan – Suoraman -Vatialan ympäristöjen
liito-oravaselvitys 2012 (FCG Finnish Consulting Group / Marja Nuottajärvi)

LUONTOSELVITYS 2011
(FCG Finnish Consulting Group / Jari Kärkkäinen)

ARKEOLOGINEN SELVITYS 2010
(Mikroliitti Oy / Timo Jussila, Hannu Poutiainen)

HULEVESISELVITYS (1.vaihe) 2010 ja (2.vaihe) 2013
(FCG Finnish Consulting Group)

KULTTUURIYMPÄRISTÖSELVITYS 2010
(Selvitystyö Ahola / Teija Ahola)

MAISEMASELVITYS 2010
(Tampereen Infra)

Lentolan asemakaavan liikennetarkastelu, A-insinöörit, 2010

Vatialan aluetta käsitellään seuraavissa diplomitoissa:

KANGASALAN VATIALAN KEHITYS KULTTUURIYMPÄRISTÖN EHDOKILL
Maritta Heinilä, ark.yo, TTY, arkkitehtuurin laitos, 24.3.2010

KANGASALA LAMMINRAHKA. Lamminrahkan alue ympäristöineen Tampereen
kaupunkiseudun yhtenä kasvualueena. Valtteri Heinonen, ark.yo, TTY, 24.3.2010

Vatialan koulun kenttä v. 2010.

VATIALAN OSAYLEISKAAVA

8 LÄHTEITÄ

Kangasalan onnistumissuunnitelma, kuntastrategia 2020

Kangasalan kunnan palveluverkon kehittämissuunnitelma 2011-2030

Kangasalan kunnan liikuntapoliittinen ohjelma 2010-2013

Tampereen kaupunkiseudun ilmastostrategia 2030

Tampereen seudun liikennejärjestelmän kehittämisohjelma TASE 2025

Tampereen kaupunkiseudun lähijunaliikenteen kehittämisselvitys, Loppuraportti 2012

Tampereen kaupunkiseudun rakennesuunnitelma 2030

Tampereen kaupunkiseudun palveluverkkoselvitys 2008

Tampereen kaupunkiseudun joukkoliikenteen palvelutasomäärittely 2011

Tampereen moderni kaupunkiraitiotie, Hervanta-Keskusta-Lentävänniemi, alustava yleissuunnitelma 2011

Tampereen kaupunkiseudun kävelyn ja pyöräilyn kehittämisohjelma, Väli­raportti 2012

Valtatien 12 parantaminen välillä Alasjärvi-Suorama, Yleissuunnitelma. Tielaitos, 1991, tark. 1994.

Antero Alku: Mennäänkö metrolla? Joukkoliikenteen uusi aika. Anria kustannus oy, Helsinki 2007

Douglas Farr: Sustainable Urbanism: Urban design with nature. Wiley, New Jersey, 2007

Hannu Airola: Melun- ja tärinäntorjunta maankäytön suunnittelussa. Opas 2/2013. Ely-keskus.

Leo Kosonen: Auto-, joukkoliikenne- ja jalankulkukaupunki Ajo, kaupunkirakennemalli. Yleiskaavoitus, Kuopion kaupunki, 1999

VATIALAN OSAYLEISKAAVA

Vatialan osayleiskaavan
tapahtumataulukko.

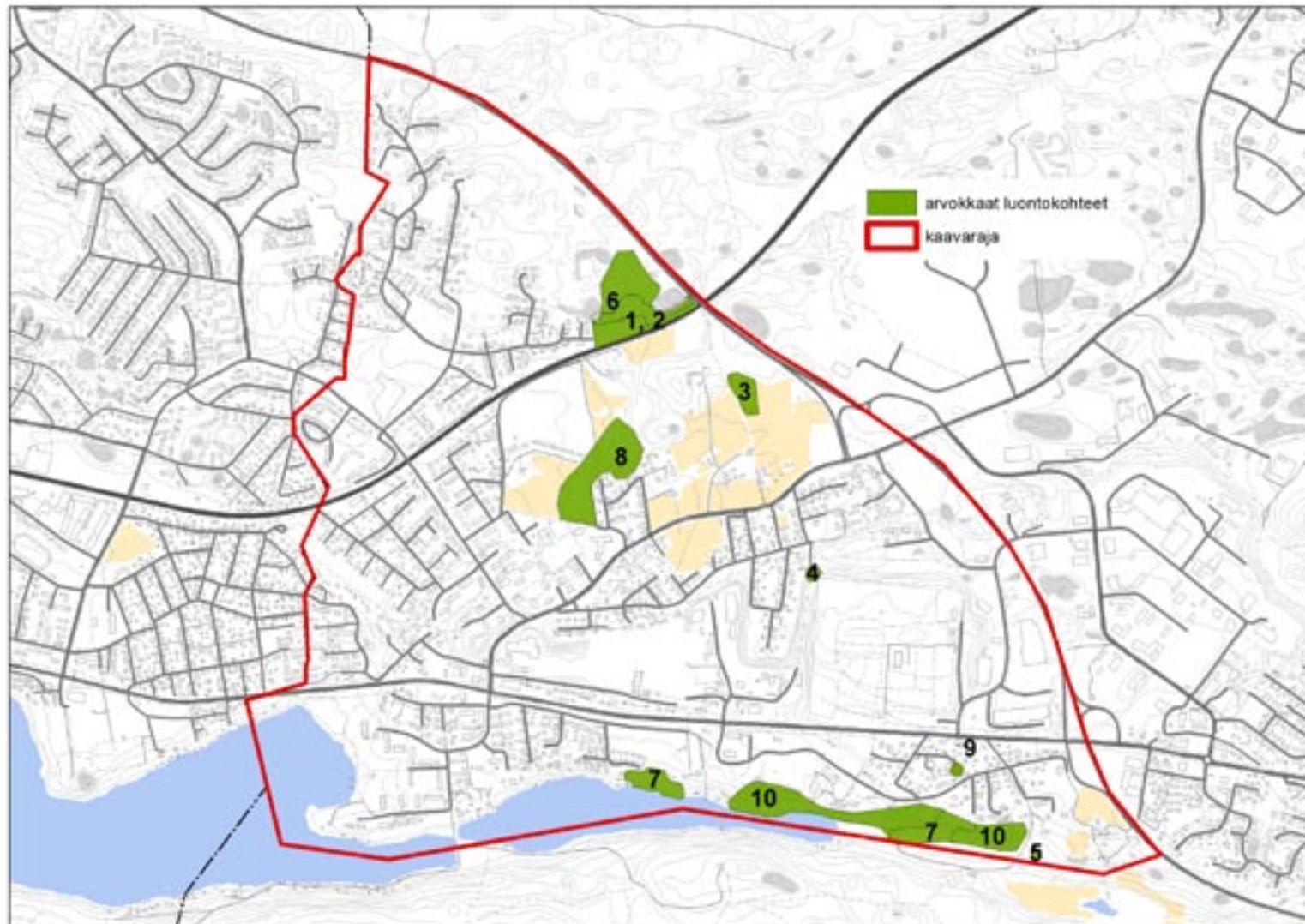
Vatialan osayleiskaava 2040				
vuosi	kuukausi	tapahtuma	päivä	järjestäjä/osallistujat/hyväksyjä
2010	01	Osallistumis- ja arviointisuunnitelma (OAS)	12.1. 25.1.	kaavoituslautakunta kunnanhallitus
		viranomaisneuvottelu	19.2.	Pirkanmaan liitto, ELY, maakuntamuseo, Liikennevirasto
	02	OAS nähtävillä nettikysely asukkaille	1.2.-2.3.	
		yleisötilaisuus Pitkäjärven koulu	11.2.	Kangasalan kunta
	05	Raportti 1: Tavoitteet	11.5. 24.5.	kaavoituslautakunta kunnanhallitus
		Raportti 2: Lähtöaineisto		
		hulevesiselvitys, vaihe I	14.5.	FCG
	08	kulttuuriympäristöselvitys	29.8.	Selvitystyö Ahola
		arkeologinen maastonselvitys		Mikroliitti Oy
	12	liikennetarkastelu	31.12.	A-Insinöörit Suunnittelu Oy
2011	01	Tampereen seudun joukkoliikennesuunnitelma	31.1.	Tampereen kaupunkiseudun kuntayhtymä
	03	Luontoselvitys	8.3.	FCG
		Raportti 3: Luonnosvaihtoehdot	8.3.	kaavoituslautakunta
	05	Kangasalan palveluverkon kehittämissuunnitelma 2011-2030	9.5.	Palveluverkkotyöryhmä valtuusto
	08	Kuntakehitystiimi	4.8.	
2012	02	Kuntakehitystiimi	2.2.	
	03	Rakennemallit	22.2. 5.3.	kaavoituslautakunta kunnanhallituksen suunnittelukokous
		Raportti 3: Luonnosvaihtoehdot	13.3. 26.3.	kaavoituslautakunta kunnanhallitus
		Itäisen kaupunkirakenteen tarkastelu	10.4.	Tampereen kaupunki, Kangasalan kunta, Serum arkkitehdit
	05	valmisteluaineisto eli luonnosvaihtoehdot nähtävillä	2.5.-4.6.	
		yleisötilaisuus Pitkäjärven koulu	2.5.	Kangasalan kunta, ILMANKOS

VATIALAN OSAYLEISKAAVA

		palvelukeskustelu	22.5.	Kangasalan kunta, eri hallintokunnat
		Aluevaraussuunnitelma, Valtatien 12 parantaminen välillä Alasjärvi-Vatiala, Kangasala ja Tampere		ELY-keskus, Tampereen kaupunki, Kangasalan kunta
	11	Vatialan-Lamminrahkan-Ruutanan alueiden luontoarvojen yhteenvedo	26.11.	FCG Suunnittelu ja tekniikka Oy
		Lamminrahkan-Lemposenkaan-Ruutanan-Suoraman-Vatialan ympäristöjen liito-oravaselvitys	27.11.	FCG Suunnittelu ja tekniikka Oy
	12	Palaute luonnoksista	11.12.	kaavoituslautakunta
2013	03	Joukkoliikenteen järjestämistapa PSA/B-vaihtoehdon mukaan	4.3.	valtuusto
	04	Neuvottelu reiteistä Tampereen rajalla	4.4.	Tampereen kaupunki
		Raportti 4: Ensimmäinen palaute	16.4. 20.5.	kaavoituslautakunta kunnanhallitus
	05	opinnäytetyö, meluselvitys	23.5.	Aura Salmela
	09	Uusi-Pekan perinnebiotoopin maastotarkistusmuistio	5.9.	FCG Suunnittelu ja tekniikka Oy
	10	arkeologinen selvitys	15.10.	Mikroliitti Oy
		hulevesiselvitys, vaihe 2	31.10.	FCG Suunnittelu ja tekniikka Oy
	11	meluselvityksen raportti	4.11.	Ramboll Finland Oy
		liikenteellisten vaikutusten arviointi	5.11.	A-Insinöörit Suunnittelu Oy
		Raportti 5: Osayleiskaavaehdotus	12.11. 16.12.	kaavoituslautakunta kunnanhallitus
2014	01	osayleiskaavaehdotus nähtävillä	13.1.-11.2.	
		vastaanottopäivä Vatialan kirjastossa	23.1.	Kangasalan kunta
	03	kokous Tampereen raja-asioista	5.3.	Tampereen kaupungin yleiskaavoitus
	06	työneuvottelu ELY-keskus	13.6.	Kangasalan kunta, ELY-keskus
		Raportti 6: Toinen palaute	26.8. 29.9.	kaavoituslautakunta kunnanhallitus
		Raportti 7: Osayleiskaavan selostus		kaavoituslautakunta kunnanhallitus valtuusto

VATIALAN OSAYLEISKAAVA

LIITE I LUONTOARVOT

Arvokkaat luontokohteet.

VATIALAN OSAYLEISKAAVA

Taulukko. Luonnonsuojelukohteet sekä luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeät alueet (luo-1, luo-2, VL/s, sl ja ge-1).

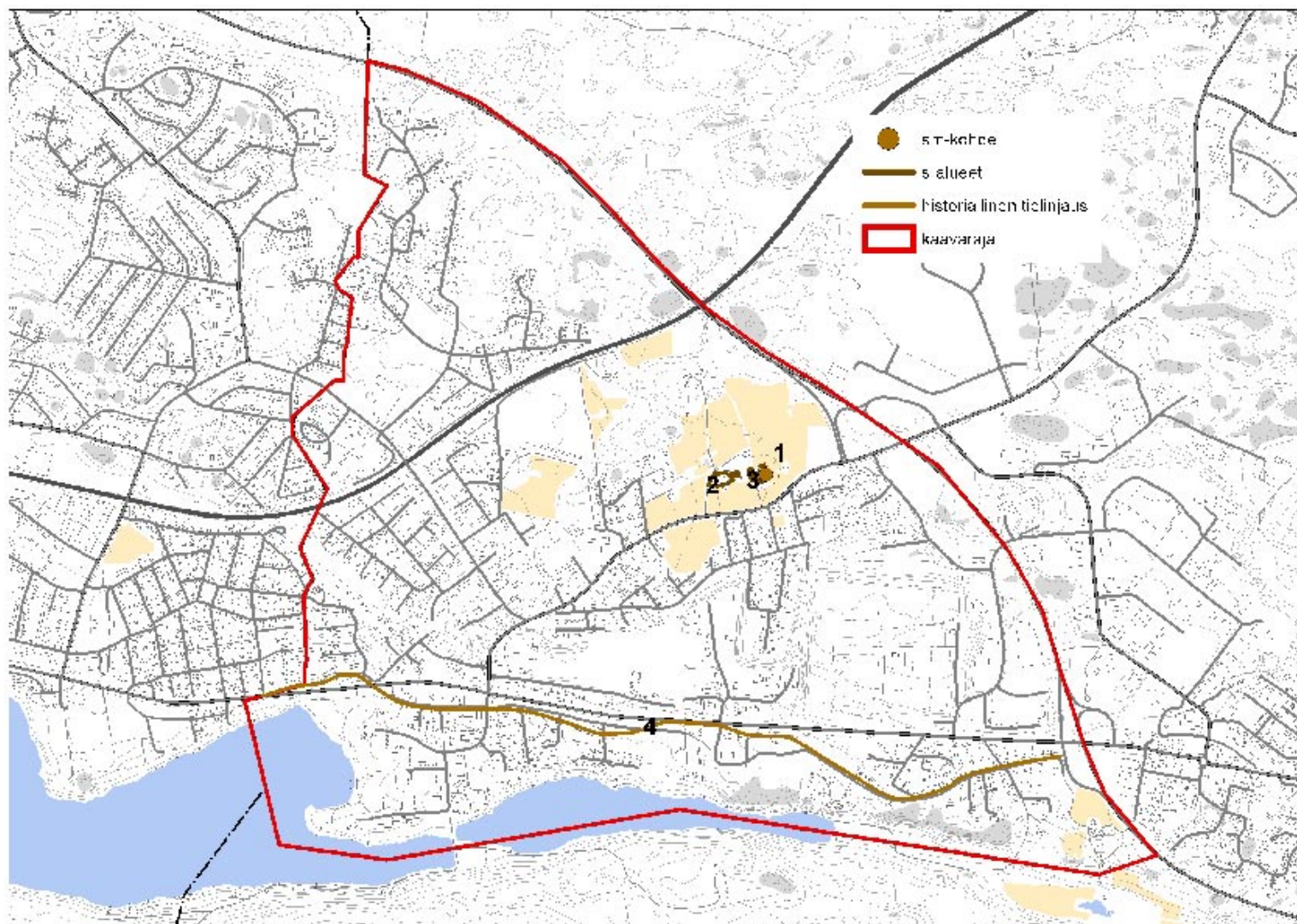
Kohde-numero	Kohteen nimi	Kaava-merkintä	Kuvaus
1	Märven pähkinäpensas-esiintymä	luo-1	Matalassa etelärinteessä, pitkällä kapealla kaistaleella kasvaa yli kolmekymmentä pähkinäpensasta harvana esiintymänä. Pähkinäpensasta parikymmentä on kahden metrin korkuisia, loput pienempiä. Rinteessä kasvaa pähkinäpensaiden ohella nuorta ja nuorehkoa lehtipuuvaltaista puustoa, joka varjostaa pähkinäpensaita ja rajoittaa kenttäkasvillisuuden määrää. Pähkinäpensasesiintymä rajoittuu kalliorinteeseen, jossa kasvaa mm. mäkitervakkoa ja ruosinpitkäpalkoa. Kohde ei täytä luonnonsuojeluasetuksen ehtoja ja eikä ole luontotyyppiltään erittäin uhanalainen pähkinäpensaslehto.
2	Märven kallionaluslehto	luo-1	Matala kalliojyrkäne (alle 5 metriä), jonka eteläpuolella loivassa rinteessä on puustoltaan melko monipuolinen tuore lehto. Kohteella on suhteellisen runsaasti lahoppua. Suuressa kaatuneessa kuusenrungossa elää Etelä-Suomessa harvinainen kuusenkääpä. Kalliotörmä ja puustoltaan melko monipuolinen lehto muodostavat luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaan elinympäristön, jossa elää myös liito-orava.
3	Lemposen niitty	luo-1	Selvitysalueen itälaidalla on kuivahko niitty, jossa kasvaa monipuolista matalaa kasvillisuutta. Niityllä kasvaa vähän alueellisesti uhanalaista musta-apilaa sekä harvinaista pehmytmesiheinää, (<i>Holcus molle</i>). Matalakasvuinen kuivahko niitty on merkittävä elinympäristö monille hyönteisille.
4	Keulankärjen kasvupaikka	luo-1	Hautausmaan luoteispuolelta, jalankulkutien varrelta löytyi yksi pieni kasvusto keulankärkeä. Tämä harvinainen harjukasvi on vasta viime vuosina löydetty Pirkanmaalle uudeksi lajiksi Pälkäneeltä. Kasvupaikka on lajin toinen tunnettu esiintymispaikka Pirkanmaalla.
5	Ilkon lähde	luo-1	Selvitysalueen kaakkoisessa kärjessä, rinteessä on rakennettu lähde, jonka vieressä on pieni rakentamaton vedenpur-kautumakohta ja näiden alapuolella lähdevesinoro. Lähteikön vierellä kasvaa suokelttoa, joka on melko yleinen lähteisyyttä ilmaiseva kasvi. Luonnontilaiset lähteet ovat metsälain erityisen tärkeinä pitämiä elinympäristöjä.
6	Märven liito-orava-esiintymä	luo-2	Alue sijaitsee selvitysalueen koillisosassa, rautatien ja valtatie 12:n kulmauksessa, etelään laskevassa monipuolisessa rehevässä rinne-metsässä. Esiintymän alue on myös lehtoa sekä pähkinäpensasesiintymää. Alue on puustorakenteeltaan monipuolista tarjoten sekä ravintoa, suojaa että vanhoja lehtipuita potentiaalisina kolopuina. Esiintymältä löydettiin yhteensä seitsemän papanapuuta. Alueelta ei löydetty varsinaista liito-oravan pesäpuuta, mutta kohteen ominaispiirteiden ja papanapuiden määrän perusteella kohteen voidaan tulkita olevan liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikka.

VATIALAN OSAYLEISKAAVA

7	Pitkäjärven pohjoisrannan liito-orava-esiintymä	luo-2	Alue koostuu kahdesta osasta. Ilkon metsän liito-oravaesiintymältä löytyi yksittäisen puun tyveltä huomattavan paljon papanoita ja kohteelta on aiempia havaintoja liito-oravan esiintymisestä. Tähän esiintymään on yhteydessä Pitkäjärven itäpuolisen rinnemetsän esiintymä, mistä löytyi kuuden puun alta liito-oravan papanoita. Nämä metsiköt ovat puustora-kenteeltaan monipuolisia tarjoten sekä ravintoa, suojaa että vanhoja lehtipuita potentiaalisina kolopuina. Kohteilta ei löydetty varsinaista liito-oravan pesäpuuta, mutta kohteiden ominaispiirteiden ja papanapuiden määrän perusteella nii-den voidaan tulkita olevan liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikkoja. Pitkäjärven pohjoisrannan metsät muodostavat yhdessä Ilkon metsän ja Pitkäjärven itäpuolisen rinnemetsän kanssa jatku-mon, jossa liito-oravat liikkuvat vakituisesti ja jolta on hyvät latvusyhteydet myös Pitkäjärven eteläpuolelle, mistä on niin ikään tehty aiempia liito-oravahavaintoja.
8	Lemetyn luon-tokokonaisuus	VL/s	Pääosin metsäinen alue pitää sisällään mm. pienen lammen ja noronotkon sekä kangasmetsää, lehtoja ja niittyä. Alue on vaihtelevaa lähiömetsää, jossa puusto on monirakenteista vanhoja puita ja lahopuun esiintymistä myöten. Metsikkö on suosittu lähivirkistysalue. Metsikkö on soveliasta elinympäristöä liito-oravalle, mutta jätöksiä ei inventoinnissa löytynyt.
9	Ilkonmäen kuusi	sl	Ilkossa on luonnonsuojelulain nojalla vuonna 1982 rauhoitettu kuusi. Kuusi on merkitty luonnonsuojelukohde-merkinnällä (sl).
10	Ilkon kallio-rinne	ge-I	Kohde on kilometrin mittainen jyrkkä ja jyrkänteinen kalliorinne, jossa kasvaa monipuolista ja edustavaa kasvillisuutta sekä melko harvinaisia kasvilajeja. Kalliorinne on osittain varjoinen ja melko luonnontilaisen varttuneen kuusivaltaisen puuston vallassa, osittain paisteinen ja kulttuurivaikutteinen. Metsien puusto monirakenteista ja arvokasta, mm. laho-puuta esiintyy monin paikoin. Monipuolisia ja laadukkaita kalliojyrkänteiden elinympäristöjä. Rinteessä kasvaa mm. liuska-raunioista, tummaraunioista ja kalliolla on laaja kasvusto siperianmaksaruohoa.

VATIALAN OSAYLEISKAAVA

LIITE 2 ARKEOLOGINEN KULTTUURIPERINTÖ

Muinaisjäännöskohteet ja arkeologiset kulttuuriperintökohteet.

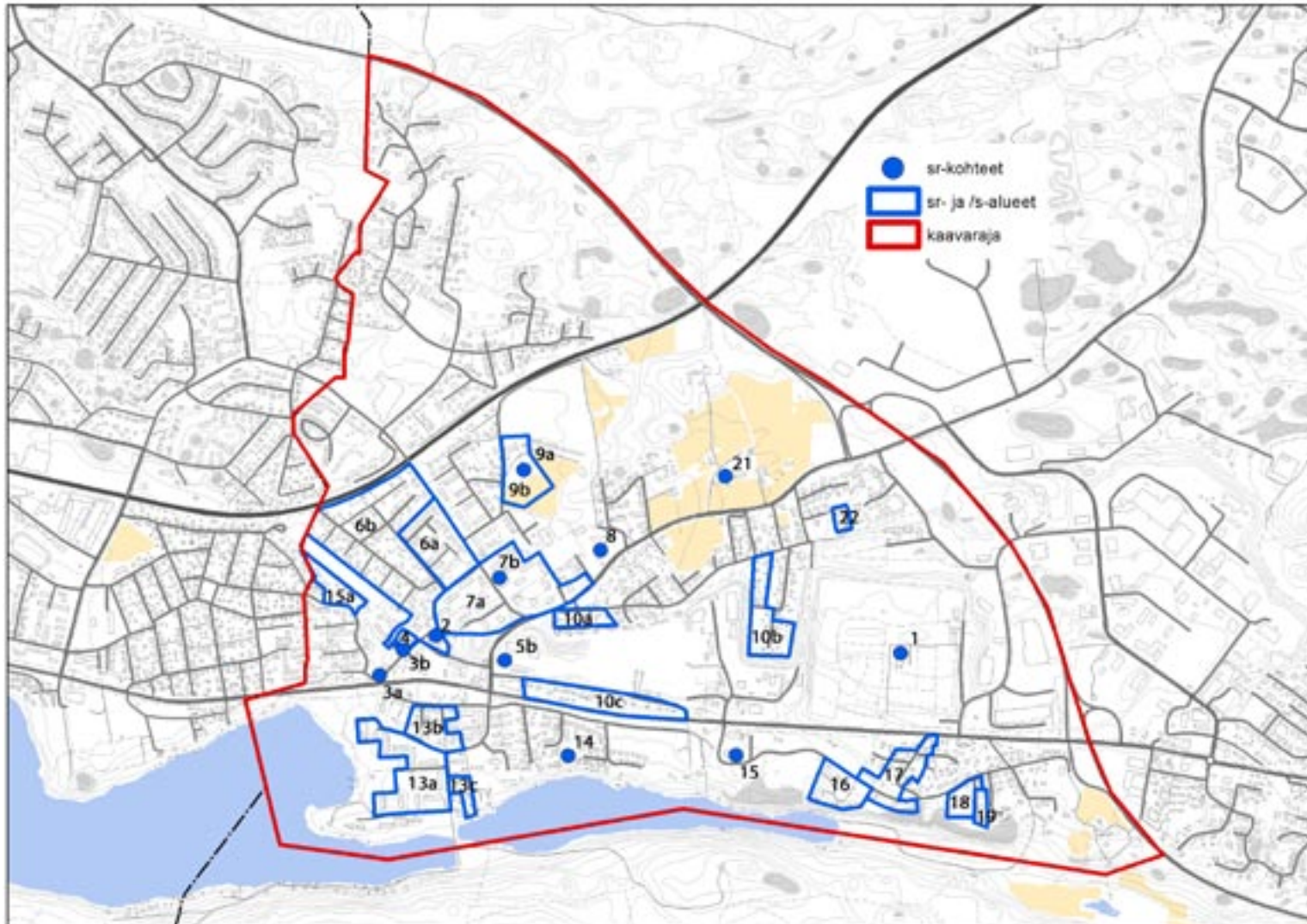
VATIALAN OSAYLEISKAAVA

Taulukko. Muinaisjäännöskohteet ja arkeologiset kulttuuriperintökohteet (sm-kohde, s-alue ja ht).

Kohde-numero	Kohteen nimi	Kaava-merkintä	Kuvaus
1	Lemposen kylätontin itäisin talotontti	sm-kohde	Muinaisjäännöskohde. Lemposen eli Riunvaivan kylätontin rakentamaton itäisin talotontti. Tontti on isojakokartassa osa Hampun ja Raatalan talotonttien aluetta. Alueella voi olla maanpinnan alaisia muinaisjäännöksiä.
2	Lemponen	s-alue	Arkeologinen kulttuuriperintökohde. Yhden talon tontti, joka on Lemposen eli Riunvaivan kylätontin länsiosa. Lemposen eli Riunvaivan kylätontilla on vuoden 1540 asutusluettelon mukaan ollut kaksi taloa ja vuoden 1797 isojakokartalla kolme taloa. Kylätontin laajemmalla länsipuolella on kalliopohjainen ja jyrkähkörinteinen moreenikumpare, jonka tasatulla laella on rapistunut ja asumaton vanha talo. Kumpareen itäpuolella on kaksi ulkorakennusta. Talon ja ulkorakennusten ympäristöt vaikuttavat arkeologisessa mielessä hyvin säilyneiltä ja koko läntisen talon tontti on nykyisiä rakennusten sijoja lukuun ottamatta muinaisjäännöskelpoinen.
3	Lemponen Hamppu-Raatala	s-alue	Arkeologinen kulttuuriperintökohde. Lemposen eli Riunvaivan kylätontin itäinen talotontti. 1700-luvun kahden talon tontti on isojakokartassa Hampun ja Raatalan talotonttien aluetta. Alue on nykyisin melko tasaista aidattua pihamaata, jolla on iso kivijalalle perustettu ulkorakennus. Sisäpihalla ja lähiympäristössä voi olla maanpinnan alaisia muinaisjäännöksiä.
4	Kangasala-Tampere-tie	ht	Historiallisesti merkittävän Kangasala-Tampere-maantielinjan jakso. Tien kulku on rekonstruoitu vuoden 1775 isojakokartalta. Vanha tielinja on säilynyt lähes kokonaisuudessaan kaava-alueella seuraavien nykyisten teiden ja katujen linjauksissa: Kangasvuokonpolku, Kangasvuokonkuja, Toosintie, Varikontie ja Ilkontie. Nykyisten teiden ulkopuolelta ei ole havaittu merkkejä vanhan tielinjan jäänteistä.

VATIALAN OSAYLEISKAAVA

LIITE 3 RAKENNETTU YMPÄRISTÖ

Rakennuskulttuurikohteet ja
-aluekokonaisuudet.

VATIALAN OSAYLEISKAAVA

Taulukko. Rakennuskulttuurikohteet ja -aluekokonaisuudet (sr-I, sr-I-alue, sr-2, sr-2-alue ja /s)

Kohde-numero	Kohteen nimi	Kaava-merkintä	Kuvaus
1	Vatialan siunauskappeli	sr-I	Valtakunnallisesti merkittävä ja asemakaavalla suojeltu siunauskappeli on valmistunut vuonna 1962 arkkitehti Viljo Re-wellin suunnittelemana. Siunauskappeli on askeettinen betonirakennus, jossa on paraabelin muotoinen kuparikatto ja laajoja lasipintoja. Rakennuksen arkkitehtuuri on saanut myös kansainvälistä arvostusta.
2	Kotipelto II (Märve) päärakennus	sr-2	Vanha Märven asuntotontti sijaitsee Vatialan kylätontilla. Nykyään Kotipelto II:n kiinteistöön kuuluva hirsinen päärakennus on suojeltu asemakaavalla. Päärakennus on rakennettu vuonna 1910 ja sitä on remontoitu 1950-luvulla. Pihapiirissä on myös entinen navetta ja 1800-luvulla rakennettu vilja-aitta, jotka on rakennettu hirrestä. Aitassa toimi aiemmin kauppa ja 1960-luvulla rakennetussa lecatiilissä rakennuksessa on toiminut Vatialan kauppa 1962–1985.
3a	Rauhala (Hakanpään kauppa)	sr-2-alue	Heikkiläntiellä, ns. Roopennotkossa, sijaitsee 1910-luvun lopulla paikalle siirretystä hirsirakennuksesta rakennettu kaupparakennus, joka on suojeltu asemakaavalla. Rakennuksessa oli kauppatoimintaa vuoteen 1982 asti.
3b	Tiilimuuntaja	sr-I	Vuonna 1939 Heikkiläntien reunassa käyttöön otettu Nokian Sähkön tiilimuuntaja on suojeltu asemakaavalla. Korkea ja tornimainen rakennus edustaa 1930-luvun tyyppimuuntajien selkeää ja klassistista tyyliä.
4	Heikkilä (nyk. Vätjala) päärakennus ja pihapiiri	sr-I-alue	Heikkilän kantatilan päärakennus on suojeltu asemakaavalla. Päärakennus on ollut alun perin matala, loivaharjakattoinen ja hirsipintainen hirsitalo, mutta kattoa ja seinälinjaa on muutettu 1930-luvulla. Talonpoikaisista hirsirakennuksista sekä sotien jälkeen rakennetusta karjarakennuksesta koostuva pihapiiri on osoitettu alueeksi, jolla ympäristö on säilytettävä. Rakennuksissa on ajallista kerroksellisuutta, mutta pihapiiri on kokonaisuutena perinteikäs.
5a	Santaradan radanvarsi-asutus	/s	1990-luvun puolivälissä puretun pistoraitteen eli santaradan varressa on säilynyt pääasiassa muutoskorjattuina ja laajennettuina vanhimpia, 1910–1930-luvulla Heikkilän entisille maille rakennettuja puutaloja. Pienin muutoksin kehitettävä alue.
5b	VR:n konekorjaamo	sr-I	Entinen VR:n konekorjaamo on rakennettu ilmeisesti 1950-luvulla ja suojeltu asemakaavalla. Punatiiliseen rakennukseen on tehty muutoksia 1970–80-luvuilla ja vuonna 2013 rakennukseen valmistuivat kirjasto- ja nuorisotilat.
6a	Eerolan okt-alue 1	/s	Eerolan sotilasvirkatalon pelloille on suunniteltu 1950-luvulla Vatialan ensimmäinen pientaloalue lentovarustevarikon viran- ja toimenhaltijoita varten. Omakotialue muodostui jälleenrakennuskaudelle tyypilliseen tapaan noppamaisista puolitoistakerroksisista tyyppitaloista, jotka sijaitsivat suurilla tonteilla. Myöhempi täydennysrakentaminen on tiivistänyt aluetta. Pienin muutoksin kehitettävä alue.
6b	Eerolan okt-alue 2	/s	Eerolan omakotialueen toisessa rakentumisvaiheessa 1970-luvulla alueen kaakkoiskulmaan on kaavoitettu matalista, tasakattoisista, L-mallisista taloista muodostunut itsenäinen aluekokonaisuus. Vähäisiä muutoksia kestävä alue.
7a	Nattarin kerrostaloalue	/s	1970- ja 80-luvulla rakennetut betonielementtirunkoiset lamelli- ja pistetalot muodostavat pysäköinti- ja puistoalueiden kanssa selkeästi hahmottuvan ja maisemassa hyvin näkyvän kokonaisuuden. Nattarin alue muodostui monista 1960- ja 70-luvun muista lähiöistä poiketen keskelle vanhaa asutusta. Lähiökaava sovitettiin myös Vatialan kylän hyvin vanhaan tiestöön. Vähäisiä muutoksia kestävä alue.

VATIALAN OSAYLEISKAAVA

7b	Nattarin ostoskeskus	sr-2	Nattarinraitin varrella sijaitsee 1970-luvulla rakennettu Nattarin palvelukeskusta, jossa on aluksi ollut pankki, posti ja kauppa. Nykyään palvelut koostuvat mm. ravintolasta, kampaamosta ja seurakuntakeskuksesta. Ostarilla tärkeänä tilallisena elementtinä on liikerakennuksen välinen kapea katos, joka muodostaa porttiaiheen ja kiintopisteen pitkälle ja suoralle kävelyraitille. Liikerakennusten arkkitehtuuri on matalaa ja vaatimatonta, mutta massoitteeltaan ja materiaaleiltaan yhtenäistä.
8	Vatialan koulurakennus	sr-1	Vuonna 1953 valmistunut Vatialan kookas kivikoulu edustaa rakennusaikaisessa asussaan 1950-luvulle tyypillistä kouluarkkitehtuuria. Koulun saneerauksen yhteydessä 2000-luvulla tehty laajennusosa on sovitettu vanhaan arkkitehtuuriin.
9a	Lemetty	sr-2	Lemetyn tilan valkoinen, klassistinen päärakennus on siirretty nykyiselle paikalleen vuoden 1905 isojaon järjestelyjaon jälkeen. 1920-luvulla taloon on rakennettu siipi ja veranta. Lähiaikoina tehdyn kunnostuksen yhteydessä julkisivun 1930-luvun rappaus on korvattu lautavuorauksella ja vesikate vaihdettu kokonaan saumapeltiseksi. Päärakennus on taajamakohdan tunnusrakennus, joka näkyy Vatialan koulun ja palvelukeskustan raitin suuntaan pellon ja puistometsän rajalta. Pihapiiriin kuuluvat myös vaihteittain rakennettu kookas karjarakennus, sauna-pajarakennus sekä liiterirakennus.
9b	Lemetyn tilan talouskeskus	/s	Lemetyn tilan talouskeskukseen kuuluu valkoinen päärakennus, vaihteittain rakennettu kookas karjarakennus, sauna-pajarakennus sekä liiterirakennus, jossa on saha. Rakennukset muodostavat jälleenrakennuskauden tyyppirakentamista edustavan maatalon pihapiiriin. Talouskeskus rajautuu suurelta osin avoimiin pelto- ja laidunmaihin. Ennallaan säilytettävä alue.
10a	Puutteenmäentien okt-alue 1	/s	Puutteenmäentien omakotialueen ensimmäinen taloryhmä on rakennettu 1940-luvulla Lemposen kylälle vievän vanhan kylätien mutkaan. Pu□ on säilynyt hyvin. Taloryhmä on suojeltu asemakaavalla.
10b	Puutteenmäentien okt-alue 2	/s	Lenkkitien ja Sorarinteentien alueen länsisivun puolitoista- ja yksikerroksiset talot muodostavat yhtenäisen julkisivun tielle päin. Alueen asutussuunnitelma on laadittu vuosina 1948–49. Vähäisiä muutoksia kestävä alue.
10c	Junatien okt-alue	/s	Taajaman sisääntuloväylää reunustava talorivi on rakentunut vaihteittain 1940-luvulta lähtien. Jyrkässä rinteessä sijaitseva taloryhmä on ilmeeltään yhtenäinen, ja täydennysrakentaminen on sovitettu olemassa olevaan rakennuskantaan. Pienin muutoksin kehitettävä alue.
13a	Liutun kerrostaloalue	/s	Liutun alue on rakentunut pääasiassa 1970- ja 80-luvun välisenä aikana. Asumälähiö on merkittävä rakentamisajankohtansa aluesuunnittelun edustaja, jonka suunnittelu on perustunut rakennuksista, tiestöstä ja viheralueista koostuvaan väljään ruutukaavaan. Alueen liittymistä komeaan rantapuistoon on pehmennetty rakennusten porrastuksella, jossa 1970-luvulla valmistuneet kerrostalot sijaitsevat ylimpänä. Vähäisiä muutoksia kestävä alue.
13b	Liutun okt-alue	/s	1970-luvulla valmistuneet pääasiassa tasakattoiset omakotitalot on rakennettu vuoden 1969 rakennuskaavan mukaisesti maantielle nousevaan rinteeseen. Talojen ulkoasussa on käytetty ajalleen tyypilliseen tapaan vahvoja värejä ja erilaisia materiaalityyppejä, räystäskoteloita sekä ikkunauhoja. Talojen massoitteella on luotu suojaisia useamman seinän rajaamia pihoja. Vähäisiä muutoksia kestävä alue.
13c	Sillansalmen omakotitalot	/s	Sillansalmen rannan läheisyydessä, Märven maista erotetuilla tonteilla on säilynyt pienin muutoksin kolme 1920–30-luvuilla rakennettua taloa. Miljöön pienipiirteisyys on säilynyt täydennysrakentamisesta huolimatta. Vähäisiä muutoksia kestävä alue.

VATIALAN OSAYLEISKAAVA

14	Vanha-Marttilan päärakennus ja pihapiiri	sr-1	Vanha Marttila on Vatialan kylän kantatila, jonka pihapiiriin kuuluu nykyään asuinrakennus, talousrakennus ja aitta. Marttilan kantatalo sijaitsi aiemmin Vatialan kylän taajamassa, josta se on siirretty isojaon aikana nykyiselle paikalleen. Perinteikkäänä säilynyt hirsirakenteinen ja jugend-henkinen päärakennus on suojeltu asemakaavalla. Talousrakennus on rakennettu luultavasti jo ennen asuinrakennusta. Makasiinityyppinen aitta on toiminut aiemmin vilja-aittana.
15	Kasarmi	sr-1	Ilmavoimien lentovarustevarikon päärakennus on valmistunut 1940-luvun alussa. Ilmatorjuntapatteriston toiminta on päättynyt Vatialassa vuonna 1980, ja 1990-luvun loppupuolella päärakennus on saneerattu vuosien tyhjiään olon jälkeen työpaikkarakennukseksi. Varuskunnan puurakennukset on purettu päärakennuksen ympäriltä lukuun ottamatta kahta saunarakennusta.
16	Ilkon kartano	/s	1800–1900-lukujen vaihteessa komealle näköalapaikalle rakennettu tehtailija Atte Wikholmin kansallisromanttinen puuhuvila oli seudun ensimmäisiä vapaa-ajanrakennuksia. Vuonna 1952 huvilatila myytiin Tampereen seurakunnalle. Tiloissa toimi toistakymmentä vuotta vanhainkoti, minkä jälkeen vuonna 1966 perustettiin Ilkon kurssikeskus. Tampereen seurakunnat on rakennuttanut huvilarakennuksen jatkoksi tiilirakenteisen ruoka- ja juhlasalin sekä johtajan asunnon vuonna 1963. Kurssikeskuksen pihapiirissä on säilynyt myös alkuperäisiä Wikholmin aikaisia piharakennuksia, kuten pieni hirsitalo ja suuret graniittikellarit. Osa alueesta ennallaan säilytettävää.
17	Ilkon okt-alue	/s	Ilkontien varressa lähellä Ilkon kurssikeskusta sijaitsee pieni yhtenäinen tyyppitaloryhmä 1940–50-luvulta. Hieman ylempänä mäellä sijaitsee yksi Vatialan alueen vanhimmista omakotialueista, joka on tiivistynyt ajan kuluessa. Alueella sijaitsi jo ennen omakotiasutusta Ilkon ja Oksalan pientilat. Vähäisiä muutoksia kestävä alue.
18	Ilkontie 24	/s	Ilkontie 24:ssä sijaitsee kaksi rakennusta, jotka arkkitehti Pentti Turunen on suunnitellut 1950-luvun lopulla Tampereen ev.lut.seurakunnan henkilökunnan asunnoiksi. Talopari edustaa rakennusajankohdalle tyypillistä pelkistettyä arkkitehtuuria ja muodostaa pienen yhtenäisen miljöö, joka täydentää viereistä samanikäistä varuskunnan henkilökunnalle perustettua asuinalueita. Ilkontie 24 kestää vähäisiä muutoksia. Pyrykujan länsipuolen tonteilla sijaitsevat rakennukset ovat jälleenrakennuskauden tyyppitaloja, joissa on korjausten tuomaa ajallista kerroksellisuutta. Alue on pienin muutoksin kehitettävä.
19	Pyrykuja 3-7	sr-1-alue	Pyrykujalle on rakennettu kaksi kaksikerroksista rivitaloa ja rapattu pistetalo 1950-luvun lopulla Tampereen ilmatorjunta-patteriston henkilökunnan asunnoiksi. Talot olivat valmistuessaan uusia kaupunkiasumisen rakennustyyppisiä Vatialassa. Talot edustavat huolellisesti detaljoituina pelkistetyn asiallisen arkkitehtuuria. Rivitalojen edustavuus on tosin hieman laskenut julkisivumuutosten myötä.
21	Raatalan päärakennus	sr-2	Lemposen vanhalla kylätontilla sijaitseva Raatalan päärakennus on osin rakennettu jo 1880–1890-luvulla. Rakennus on ollut tyhjiään vuodesta 1980, minkä vuoksi sen kunto on rapistunut. Pihapiirissä on säilynyt myös vanha aittarakennus. Uudempi asuinrakennus ja navetta on rakennettu vuonna 1953.
22	Vällin pihapiiri	sr-2-alue	Vällin talo on Lemposen kylän kantataloja, joka on muuttanut kylätontin länsipäästä todennäköisesti 1800-luvun jälkipuolella nykyiselle paikalleen. Vällin pihapiiriin rakennukset muodostavat suorakaiteen muotoisen avopihan, joka on kokonaisuutena rakennushistoriallisesti edustava. Rakennukset ovat pääasiassa 1900-luvun alkupuolelta.